

Täysistunto

Keskiviikko 2.3.2016 klo 13.59—16.57

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 16.57.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (13.59—14.54) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (14.54—16.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2015 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 2/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 2/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

14.00 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä luonnonsuojelulain muuttamisesta on ihan perusteltuja lähtökohtia. Luonnonvarojen järkevä käyttö on hyväksyttävää, ja sen vuoksi luonnonvarojen käyttöä koskevan hallinnollisen taakan keventäminen on kannatettava lähtökohta. On myös vaikea väittää vastaan, kun esityksessä tavoitteeksi asetetaan turhan sääntelyn purkaminen.

Huolta herättää kuitenkin esityksessä suoraan sanottu pääasiallinen tavoite, jonka mukaan ehdotetun uudistuksen tarkoitus on sopeuttaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lakisääteisiä tehtäviä käytettävissä oleviin henkilöstövoimavaroihin. Tämä ei saa olla sääntelyn lähtökohta. Se ei voi olla sääntelyn hyväksyttävä tavoite. Emme voisi ajatella, (Hälinää — Puhemies koputtaa) että esimerkiksi maanpuolustuksen osalta todettaisiin, ettei Suomen puolustaminen ole mahdollista, koska voimavarat ovat niin pienet. Myös luonnon puolustamisen on lähdeävä hyväksyttävistä tavoitteista ja niille on varattava riittävät resurssit.

Jokainen meistä, puhemies, ymmärtää, että voimavarojen niukkuus vaikuttaa aina siihen, mitä todellisuudessa saavutetaan. On kuitenkin eri asia jo lainvalmistelun ja lain sää-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

tämisen vaiheessa todeta, että tavoitteesta tingitään henkilöstövoimavarojen puutteen vuoksi.

Arvoisa puhemies! Valiokunnassa on keskustelua herättänyt erityisesti liito-oravan suojelua koskevan sääntelyn uudistaminen. Esitys perustuu maanomistajien oikeusturvasta huolehtimiseen, ja sen vastapainoksi on esitetty huoli liito-oravien suojelun heikkenemisestä. On helppo yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan esityksen hyväksymiseksi. Ehdotus ei vaaranna uhanalaista lajia, liito-oravia. Sen sijaan päästään tulokseen, jossa metsien suojelusta tulee paremmin hyväksyttävää toimintaa, jossa luonnonsuojelua ei enää voi maalata (Puhemies koputtaa) järkevän luonnonvarojen käytön esteeksi.

Puhemies! Näillä sanoin yhdyin tähän valiokunnan enemmistön kantaan.

14.02 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Juha Sipilän hallituksen yksi keskeisimpiä tavoitteita on tarpeettomien normien vähentäminen ja hallinnollisen taakan keventäminen sekä kaiken sääntelyn sujuvoittaminen. Tämä on melko pieni lakiesitys, mikä meillä kansanedustajilla tänään edessä on, mutta tämä on jälleen kerran yksi oikea askel tässä tarpeettoman sääntelyn keventämisessä. Olen myös erittäin onnellinen siitä, että hallitusohjelman kirjaus omaisuudensuojan vahvistamisesta ja maanomistajien oikeusturvan kohentamisesta tulee näin todelliseksi ja vihdoinkin ja viimein metsien omistajilla ja maanomistajillakin on jotakin suojaa pitkästä ajasta tässä maassa.

Lisäksi tästä tunteita herättävästä eliöstä nimeltä liito-orava on todettava se asia, että vaikka liito-orava on suojeltu, niin kyllähän liito-oravan kannat aika hyviä Suomessa ovat. Liito-oravan kohdalla voi puhua Suomessa vähän ylisuojelustakin, ja tämäkin on siinä mielessä ihan hyvä lakiesitys.

Arvoisa puhemies! Luontoa voi suojella ja luontoa voi käyttää ja siitä nauttia järkevällä maalais- ja kaupunkijärjitelävällä, ja tämä lakiesitys vie sitä omalta osaltaan eteenpäin. Tuen valiokunnan kantaa.

14.04 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Vuonna 2014 ely-keskus on käyttänyt liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen rajoituspäätösten valmisteluun noin 4,5 henkilötyövuotta. Kuitenkin rajauspäätökset ovat kohdistuneet hyvin pieneen määrään Suomen liito-oravia. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen rajausten menettelyllä ei arvioida olevan merkitystä lajin kannan kehitykselle, vaan siihen vaikuttanevat ennen kaikkea laajemmat maisematasen muutokset. Joka tapauksessa lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen on lain nojalla kielletty riippumatta rajauspäätöksistä. Rajausten menettelyn vaikuttavuus on heikko, koska liito-oravien esiintymisessä tapahtuu luontaisia vaihteluita.

Tällä hetkellä Suomen ympäristökeskus toimittaa ajantasaisen ely-keskusten liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkatiedon Metsäkeskukselle kaksi kertaa vuodessa. Kun ajantasainen tieto paikoista on myös maanomistajien käytössä, voidaan metsien käyttö sovittaa yhteen suojelun kanssa. Ajantasaisen tiedon saamisesta on jatkossa huolehdittava entistä paremmin, ja maanomistajille on tiedotettava näiden velvollisuudesta sekä ohjeistettava selvitysmenettelyssä. Näin parannetaan maanomistajien oikeusturvaa ja vältetään pitkiltä oikeuskäsittelyiltä ja vähennetään suojelusta syntyviä kustannuksia.

Rajausten menettely kuormittaa suhteettomasti ely-keskuksen henkilöstöä ja vähentää resursseja muista tehtävistä. Hallituksen tavoitteena on keventää ja purkaa turhaa sääntelyä. Julkinen sektori on vuosien aikana paisunut, ja on paljon päällekkäistä työtä, johon ei ole tarvetta eikä varaa. Luonnonsuojelulain 72 a §:n mukaisella päätöksellä ei kuitenkaan ole

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

voitu lopullisesti ratkaista liito-oravan suojelua metsänkäyttökohteella, koska lain 49 §:n kielto on voimassa päätöksestä huolimatta. Metsätalous on tärkeä tuotantoala Suomessa, eikä ole viisasta hankaloittaa tarpeettomasti puuntuotantoa ja pitkittää käsittelyillä hakkuiden aloittamista, kun lainsäädännöllä suojataan joka tapauksessa riittävästi uhanalaisia lajeja.

Arvoisa puhemies! Uhanalaisten nisäkkäiden ahdingon on todettu helpottuneen, ja liito-oravakin on enää silmällä pidettävä kuten esimerkiksi karhu ja ilves, eikä lajien tilanne ole enää huonontunut. Toki metsien käyttö ja metsä rakenteen muutos ovat edelleen liito-oravalle uhkatekijöitä, mutta kuten sanottu, lakimuutoksessa poistetaan vain hidas rajaamismenettely — pesäpaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto säilyy entisellään. Rajausten poistamisella ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia yksityisille maanomistajille tai yrityksille, ja korvaussäännöskään säilyy ennallaan, eli kiellosta aiheutuvasta merkityksellisestä haitasta olisi mahdollista jatkossakin saada täysi korvaus valtiolta.

14.07 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ympäristövaliokunta aivan aiheellisesti toteaa lausunnossaan, että "kun ohjeistus on käytännöllistä ja toimintamallit vakiintuneet, on toimijoilla hyvät mahdollisuudet onnistuneiden suojelutoimien käytännön toteuttamiseen". Jos asianomainen ministeri olisi paikan päällä, niin kysyisin häneltä — toki myös hallituspuolueiden edustajat voivat vastata hänen puolestaan — minkälaisia toimia hallitus on tekemässä sen eteen, että metsätalouden toimijoilla olisi jatkossa ajantasainen ja yhdestä paikasta helposti saatava tieto liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikoista.

14.08 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että tämän lain johtolause hyväksytään valiokunnan vastalauseessa esitetyssä muodossa eli siitä poistetaan sanat "kumotaan luonnonsuojelulain 72 a § sellaisena kuin se on laissa 1587/2009". Tämä esittämäni muutosehdotus koskee liito-oravaa.

Muiltahan osin tämä laki on ihan tarkoituksenmukainen. Ne helpotukset tai kevennykset luonnonsuojelualueiden maastomerkintöihin, joita hallitus esittää, ovat nykyaikana, kun käytetään nettikarttoja, aivan perusteltuja.

Sen sijaan en ole valiokunnan enemmistön kanssa samaa mieltä tästä liito-orava-asiasta. Valiokunnan kuulemisissa on tullut selvästi esille, että kysymys on säästölaista eli tarkoitus on jonkun verran vähentää ely-keskusten työmäärää. Säästövaikutus on kuitenkin kyseenalainen, koska tämä muutos toisaalta lisää sitten ely-keskusten neuvontavelvollisuutta, koska metsänomistajien ja metsätöitä tekevien lailliset velvollisuudet eivät muutu miksiäkään.

Kaikille niille, jotka nyt oikeastaan rivien väleissä ja vähän riveilläkin itse asiassa haluaisivat ylipäättänsä liito-oravan suojelua purkaa, toteaisin, että vaikka liito-oravaa ei ole luokiteltu enää vaarantuneeksi vaan silmällä pidettäväksi, niin kuitenkin viimeksi tehdystä laskennasta sen määrä oli vähentynyt yli 20 prosenttia eli kanta on edelleen pienenevä.

Puhemies Maria Lohela: Täsmennän, että ehdotukset tehdään sitten huomenna, kun asiasta äänestetään. Mutta jatketaan keskustelua.

14.10 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että ympäristöministeriö ja ympäristövaliokunta poistavat turhaa työtä, turhia maastomerkintöjä. Nykypäivänä tosiaan sähköiset kartat ovat saatavissa, ja itse asiassa tulevan lainsäädän-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

nön myötä nämä merkinnät vielä entisestäänkin paranevat. Meillähän on paljon tehty työtä metsien laserkeilauksesta lähtien, ja entistä paremmin näitä ympäristöarvojakin sitten jatkossa sieltä löytyy.

Mitä tulee sitten liito-oravan silmälläpitoon, liito-oravasta arvioitiin silloin kun se EU:n uhanalaisten lajien luetteloon saatiin, että on 60 000 liito-oravaa, ja kun inventointi tehtiin, todettiin, että on 240 000 pesivää naarasta. Aika usein naaraalta löytyy myöskin puoliso, joten on hyvä, että liito-orava on silmällä pidettävien listaan laitettu.

14.11 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämä liito-orava-asia on saamassa nyt oikeat mittasuhteet. Aikanaan kun se uhanalaisten lajien luetteloon merkittiin, niin mitenkähän uhanalainen se oli senaikaisen tutkimuksen mukaan? Niitä naaraita oli vähintään 300 000 yksilöä Suomessa sillä hetkellä. Elikkä eihän se mikään uhanalainen ollut silloinkaan eikä se ole nytkään. Ihan oikein, että mennään oikeaan suuntaan. Turhaa suojelua poistetaan.

Liito-oravahan pärjää, kuten tiedämme, erittäin moninaisissa olosuhteissa. Ilomantsissa keskuskoulun vieressä asustavat liito-oravat siinä metsikössä, jonka yhdellä puolella on ampumarata, Vapon voimalaitos huutaa 24 tuntia vuorokaudessa, on iso koulu ja hiihtokeskus. Tämän alueen sisällä olevat liito-oravat pärjäävät hyvin, niin että kyllä ne varmaan osaavat mennä ruokailemaan myös normaaleissa metsäolosuhteissa. Tässä lietsotaan tällä asialla, niin kuin luonnonsuojeluasioilla yleensä, pelkoa ihmisten keskuuteen, että kaikki vaarantuu. Mikään ei vaarannu. Meitä ei uhkaa tässä maassa mikään muu kuin omahyväisyys ja se, että haluamme erilaisilla asioilla ajaa omia asioitamme unohtaen totuuden. Se on iso riski näissä asioissa, mutta onneksi tässäkin asiassa on menty oikeaan suuntaan ja eteenpäin.

14.13 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minä kannatan edustaja Hoskonen toteamusta siitä, että totuutta ei pidä unohtaa eikä tässä salissa disinformaatiota jakaa. Lähetekeskustelussa kävimme pitkän ja monipolvisen keskustelun siitä, onko liito-orava uhanalainen laji vai ei. Kyllähän se sieltä ympäristöministeriön asiakirjoista löytyy uhanalaisten lajien listalta silmällä pidettävänä. (Hannu Hoskonen: Merkitty väärin perustein!)

Mikäli tämän lakiesityksen tarkoitus on vahvistaa maanomistajan oikeusturvaa, niin toivoa sopii, että maanomistajissa on sitten runsas joukko liito-orava-asiantuntijoita niitä omia maitaan ja tiluksiaan kartoittamaan. Ely-keskushan tällaista työtä ei pysty tekemään, elleimme nyt välittömästi ala laatia lisäbudjettia ely-keskusten rahoitukselle.

Epäilen kyllä edustaja Kalmarin toteamusta siitä, että sähköiset maastokartat liito-oravan esiintymisestä olisivat maanomistajien ja kaikkien kansalaisten vapaasti käytettävissä, kun ei sellaisia karttoja ole viranomaistenkaan käytettävissä.

Puhemies Maria Lohela: Nyt kun edustaja Hassi palasi saliin, niin tarkennan vielä aiemmin sanomani. Siis esitykset, muutosehdotukset, tehdään huomenna ja sitten äänestetään perjantaina, ja nyt tuli oikein. — Anteeksi, nyt meillä on päivät sekaisin. Perjantaina tämä tapahtuu.

14.14 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistan hyvin, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin ja sen jälkeen tästä liito-oravasta tuli tällainen hy-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

vin merkittävä ja suojeltava eläin. Alun perinhän tilannehan oli se, että kun liito-orava sieltä metsätöiden joukosta löytyi, niin metsätyömaa pysäytettiin kerta kaikkiaan, kunnes saatiin rajattua se alue.

Nyt on menty huomattavasti järkevämpään suuntaan, jota tämä lainsäädäntö, joka nyt on käsittelyssä, myöskin omalta osaltaan edistää. Suojelua pitää olla, mutta sen ei tarvitse olla niin byrokraattista ja niin elinkeinoa vaikeuttavaa kuin tämä liito-oravan suojelu on silloin EU-jäsenyyden alkuaikoina ollut. Siinä mielessä tervehdin suurella tyydytyksellä, että tätä edelleen kehitetään joustavaksi, kun tämä ei tätä eläimen suojelua vaaranna yhtään. Uskon siihen, että liito-oravaa suojelevat myöskin metsänomistajat. Ei metsänomistajista pidä tehdä sellaisia mörköjä, että vain viranomaiset ovat suojelevia. Ihmiset suojelevat yhtä laila.

14.15 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että ympäristöministeriössäkin on ryhdytty turhaa sääntelyä purkamaan. Tämä liito-oravakeskustelu on tässä aika hyvin käyty läpi, rajausmenettelyn poisto, maastomerkinnät. On järkevää tehdä tämäntyyppistä uudistusta.

Mutta sitten tavoitteena on se, että ely-keskuksille saataisiin resursseja lisää. Se on tärkeä tavoite. On järkevää, että käytetään ne resurssit tehokkaasti sellaisiin toimenpiteisiin, joilla on aidosti vaikutusta.

Mutta kyllä aika ajoin tuntuu siltä, elyillä ja aveilla on rahaa varsin reilustikin käytössä, kun tänään uutisissa luki, että aluehallintovirasto on antanut päätöksen, linjannut, että urheilukilpailuihin ei enää voikaan lähettää vain niitä urheilijoita vaan sinne pitää päästää kaikkien koululaisten mukaan. Kyllä tätä rahaa näköjään tässä valtionhallinnossa riittää monenmoiseen päätöksentekoon.

14.16 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämmöinen yksi esimerkki liito-oravasta — niitähän on, niin kuin Hoskonen hyvin toi esille, erittäin paljon: Minullakin pihaan tuli liito-orava ja tuntui olevan hyvin utelias eläin. Tein aina linnunpönttöjä keväällä, ja se kävi hävittämässä ne linnunpoikaset ja munat sieltä pois. Onneksi muutti pois siitä pihasta. Muuten se olisi tuhonnut koko pihapiiriin. Tämmöinen mörkö on kysymyksessä. (Naurua)

Sitten naapurin puusepänverstaaseen meni kanssa liito-orava. Tämmöinen, jonka pitäisi olla erämaan elukka, hyvin on sopeutunut sinnekin. Nyt saa pelätä vain, etteivät työpaikat lähde pois, kun tämä entinen lainsäädäntö on niin tiukka ollut. Todellinen vihreitten epäjumala, jos näin sanoisin. (Eduskunnasta: Aivan oikein!)

Puhemies Maria Lohela: Nyt ei ole enää muita pyydettyjä vastauspuheenvuoroja. Jatkeaan listalta, edustaja Maijala. — Anteeksi, edustaja Tuppurainen en huomannut.

14.17 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Hakkaraisen puheenvuoron jälkeen: Hän viittasi liito-oravaan tietyllä tapaa epäjumalana. Se on aika raskaasti sanottu, vaikka tunnustan sen, että liito-oravaan ladataan hyvin paljon luonnonsuojeluun liittyviä ristiriitaisuuksia. Tosiasia on kuitenkin se, että viimeisimmässä, tämän vuoden alussa julkistetussa selvityksessä liito-oravan uhanalaisuusluokkaa on pudotettu. Se ei ole enää uhanalainen vaan niin sanottu silmällä pidettävä. Sekin on tosiasia, minkä edustaja Hassi täällä toi esiin, että kanta on viimeisten kymmenen vuoden ai-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

kana tullut voimakkaasti alas, 20 prosenttia. Mutta toisaalta valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kannassa esiintyy paljon ajallista ja alueellista vaihtelua. Senpä tähden meidän on tehtävä rauhallisesti ja maltillisesti vähän pidempiaikaista seurantaa siitä, että me tiedämme, kuinka liito-oravakanta kehittyy.

Mutta tässä esityksessä on oleellista sovittaa yhteen metsätalouden ja luonnonsuojelun näkökulmia, ja siinä mielessä tämä valiokunnan mietintö on onnistunut.

14.18 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On se hyvä, että maanomistajan oikeuksia parannetaan, mutta totta on myös se, että kyllä meidän täytyy luonto ottaa huomioon aina, kun me uusia alueita lähdemme rakentamaan ja ympäristöä muuttamaan.

Yhtenä esimerkkinä otan tämän asuntomessualueen meillä Vantaalla. Siinä hyvin paljon pohdittiin sitä, millä tavalla me saamme ne liito-oravat pysymään vielä siellä alueella. Sinne tehtiin ne viheralueet ja viherreitit niille oraville, jotta ne siellä pääsisivät liikkumaan, mutta kuinkas ollakaan, nyt kun siellä on asuttu vuoden verran, ei niitä liito-oravia siellä juuri enää olekaan. Elikkä kyllä ne suojeluohjelmat täytyy tehdä muullakin kuin kartalla ja jollakin kynällä jonkun virkamiehen toimesta, kyllä silloin täytyy asiantuntijoita käyttää, jotta me pystymme luonnossa turvaamaan näille uhanalaisille lajeille myös sen elinympäristön.

14.19 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tämä kyseinen esitys on todella ensimmäinen ja yksi näistä merkittävistä asioista, mitä ympäristöministeriössä on saatu aikaiseksi. Eli byrokratian purku on päivän muotisana, ja ympäristöministeriö on tehnyt tätä todella kiitettävällä tavalla. Tämä kyseinen esitys vie tätä asiaa huomattavasti eteenpäin, elikkä tämä täytyy todella nostaa arvokkaasti esille.

Nyt sitten tämän luonnonsuojelulain muutosesityksen sisältöihin.

Me keskustan ryhmässä olemme erittäin tyytyväisiä siihen, mitä tämä laki sisältää, ja olemme todellakin alleviivaamassa tätä mietintöä, mitä tässä ympäristövaliokunnan osaltakin on nyt sitten sanottu. Me katsomme, että tämä esitys on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen.

Sitten näihin maastomerkintäasioihin. Meillä on Suomessa todella paljon erilaisia erilaisilla säädöksillä määrättyjä ja määriteltyjä suojelualueita. Lisäksi meillä on myöskin metsänomistajien omia suojelualueita, joita ei ole tarkoituksenmukaistakaan merkitä mihinkään. Esimerkiksi minä metsänomistajana ja maanomistajana olen perheeni kanssa sopinut, että noihin alueisiin ei tulla ikinä koskemaan. Eli meillä on valtava määrä myös merkitsemättömiä suojelualueita. Me täällä olemme kaikki varmasti suojelumuonteisia ihmisiä, käytetään meidän voimavaramme aitoon suojeluun, oikeaan luonnon ja ympäristön asioiden kehittämiseen.

Nyt sitten esimerkiksi metsälaki, metsälain 10 §: Siinä on paljon semmoisia asioita, mikä määrittelevät, että tietyt alueet pitäisi suojella, mutta niitä ei tulla millään tavalla ikinä merkitsemään maastoon, koska kohta meillä olisi maastot täynnä kaiken maailman merkkejä, ja tällainen asia ei todellakaan ole suojelulle eduksi. Nyt on hyvä, että me tulemme tämän lain mukaisesti keskittymään siihen, että merkitään maastoon ainoastaan kaikkein merkittävimmät ja tärkeimmät suojelualueet ja muun muassa tietyt ranta-alueet, että ihmiset saavat tietää, mikä näistä on merkittävä suojelualue, ja sen mukaan voidaan toimia.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Sitten tähän liito-orava-asiaan. Meidän on todellakin muistettava se, että liito-orava ei ole enää uhanalainen vaan se on todellakin ainoastaan silmälläpidettävä laji. (Vihreiden ryhmästä: Se on siinä listassa!) Nyt sitten tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan luonnonsuojelulain 72 a §:n eli liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa koskevan rajauspäätöksenmenettelyn kumoamista. Mutta meidän pitää kuitenkin muistaa, että tämän lain 49 §:ään sisältyvä hävittämis- ja heikentämiskielto säilyy ennallaan, vaikka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei enää tee siitä erillistä hallintopäätöstä lisääntymis- ja levähdyspaikan sijainnin ja sallitun metsänkäsittelyn määrittelemiseksi. Tämä on todella merkittävä ja iso päätös sen takia, että liito-oravia on niin monessa paikassa, ja kun vihdoinkin ja viimein joku ely-keskus ja virkamies pääsisi sen merkitsemään tiettyyn paikkaan tai sen rekisteriin laittaa, niin sitten huomataan, että tämä liito-orava ei enää olekaan sillä paikalla vaan se on siirtynyt jo 5 kilometriä eri suuntaan, toiseen paikkaan. Elikkä tärkeintä on se, että me käytämme voimavarat aitoihin, oikeisiin asioihin ja niitten eteenpäinviemiseen.

Tässä jo aikaisemmin tuli esille, ja me valiokunnassa keskustelimme siitä, millä tavalla nämä eri suojelualueet tulisi entistä paremmin merkitä digitaalisesti eri aineistoihin niin, että muun muassa moto- eli metsäkoneyrittäjät voisivat entistä paremmin olla varmoja siitä, milloin mennään jollekin suojelun arvoiselle alueelle, eikä mennä sinne sitten sen jälkeen. Meidän täytyy muistaa, että motot toimivat tällä hetkellä erittäin tarkasti digitaalisesti eri alueilla, ja voi olla, että tällä lakimuutoksella pääsemme loppujen lopuksi parempaan suojelulliseen tulokseen kuin ilman tätä lakimuutosta.

Nyt sitten lopuksi vain sanon sen, että kyllähän tässä on olennaista, että me käytämme maalaisjärkeä kaikkien suojeluasioiden eteenpäinviemiseen — käytettäisiin nämä suojeluvoimavarat esimerkiksi Kainuun metsäseuran suojeluun.

14.24 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyllä keskustelussa oleelliset asiat sanottu, ja itsekin näen niin, että tätä lakiesitystä täytyy ennen kaikkea peilata normien purkamisen näkökulmasta. Tämä on erinomaista parannusta, vaikkakin tietysti on pieni esitys, että nyt tästä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa koskevasta rajaustenmenettelystä luovutaan.

On mielenkiintoista kuitenkin kuunnella näitä arvioita siitä, kuinka paljon niitä liito-oravia on. Jostain syystä meillä tuntuu olevan ristiriitaisia tietoja. Kuten on keskustelussa tullut esille, liito-orava ei enää ole uhanalainen laji, (Krista Mikkonen: Onhan!) se on silmällä pidettävä ainoastaan. Olen myös itse nähnyt näitä arvioita, että itse asiassa kanta olisi lisääntynyt viimeisinä vuosina. Mutta nyt on muistettava, että kun se on silmällä pidettävä laji ja kun näitä lakimuutoksia nyt tehdään, niin täytyy tietysti sitten tarkalla ja herkällä korvalla kuunnella ja katsoa, millaiseksi se liito-oravan kanta on muodostumassa tulevaisuudessa. Kyllä me kaikki olemme täällä luonnonsuojelu- ja ympäristömyönteisiä ihmisiä, niin että pidämme varmasti tästä luonnon biodiversiteetistä yhdessä huolta.

14.25 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Oletteko te nyt ihan oikeasti sitä mieltä, että me kaikki olemme luonnonsuojeluhenkisiä ja -myönteisiä ihmisiä? Emmehän me ole, eihän meillä olisi muuten näitä keskusteluja näistä aiheista. (Hannu Hoskonen: Kuka ei ole?)

Täällä sanottiin aikaisemmin, että liito-orava ei ole uhanalainen eläin. Kyllä se on meidän uhanalaisten eläinten listalla, jolla on 1 410 lajia. Niitä luokitellaan eri tavalla: on äärimmäisen vaarantuneita, vaarantuneita ja silmällä pidettäviä. Liito-orava on uhanalainen,

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

silmällä pidettävä laji, jonka kanta viime seurantajaksolla pienentyi 22,7 prosenttia. Eli kyllä tämä huoli on ihan aiheellinen.

Paljon täällä tehdään norminpurkutalkoiden nimissä, ja minä haluaisin siinä kohtaa palauttaa mieleen kysymyksen, miksi meillä on olemassa normeja. Me haluamme suojella niillä ihmisiä, ja me haluamme suojella niillä luontoa, eli niillä kaikilla on tarkoituksensa. Ja kun puhutaan, että nytten halutaan vähentää tarpeetonta sääntelyä, niin silloin pitää palata kysymykseen, mikä sääntely on tarpeetonta. Tässä kohtaa näen itse, että tämä heikentää liito-oravan suojelua. Tämän heikentämiskiellon valvominenhan jää nytten tässä esityksessä metsätaloustoimijoiden varaan, ja jos tällä haetaan säästöjä ja sitä, että olisi resursseja laittaa muuhun työhön, niin se luultavasti ei tule toteutumaan, koska tässä kasvaa viranomaisen neuvontavastuu, koulutusvastuu: miten tarjota kaikille metsän- ja maanomistajille ajantasainen, helposti saatavilla oleva tieto, jotta he voivat sitten omalta osaltaan hoitaa velvoitteensa liito-oravaa kohtaan.

Minä kannatan edustaja Hassin tekemää esitystä. Teen sen myös huomenna ja perjantaina ja niin monta kertaa kuin vaatii, arvoisa puhemies.

14.26 Petri Honkonen kesk: Arvoisa puhemies! Minä ainakin olen luonnonsuojeluhenkilö. Nyt ei kuitenkaan ole kyse siitä, että tässä olennaisesti heikennettäisiin liito-oravan suojelua. Aivan kuten valiokunnan mietinnössäkkin todetaan, tämä heikentämis- ja hävittämiskiellotopykälä edelleen säilyy ja tähän ei tule muutoksia. Haluaisin myös huomauttaa siitä faktasta, että tämä nykyinen hallintopäätösmenettely on koskettanut vain 1–2:ta prosenttia kaikista liito-oravan elinalueista, aivan kuten tässä valiokunnan mietinnössä toteamme. Siinä mielessä meidän täytyy myös muistaa tämän asian mittaluokka. Liito-oravien elinalueita on huomattavasti laajemmalti, ja liito-oravia elää huomattavasti useammilla alueilla kuin mistä tämän kyseisen menettelyn, jota nyt ollaan poistamassa, toiminta-alueessa tai vaikuttamisalueessa on ollut kyse. Tämä on nimenomaan byrokratian purkua, ja mielestäni tällä vaikuttavuudella, mitä tässä saadaan, saadaan resursseja muuhun käyttöön eikä olennaisesti heikennetä liito-oravien suojelua tai elinalueita.

14.28 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksella on monenlaisia sopeuttamistarpeita. Kohteina ovat olleet niin vanhukset, lapsiperheet kuin lääkekorvaukset, ja nyt tuli liito-oravan vuoro. Tämä on vähän surullinen jatke tälle ketjulle. Mikähän tulee sitten seuraavaksi?

Espoossa liito-orava on ollut varsin hyödyllinen tapaus, se on todella pelastanut monta aluetta turhalta rakentamiselta. Liito-oravan jättämisestä metsätaloustoimijoiden varaan ei voida pitää hyvänä ratkaisuna, vaan tulen aikanaan kannattamaan tätä vastalausetta ihan inhimillisistäkin syistä. — Kiitos.

14.29 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys luonnonsuojelulain muuttamiseksi on hyvä ja perusteltu, ja valiokunnan kanta asiaan on myös hyvin tervetullut. Tämä liito-oravatapaushan kuvaa hyvin suomalaista luonnonsuojelua. Aikanaan se merkittiin, Euroopan unioniin kun liityimme, uhanalaisten lajien listalle. Siitä voidaan tietysti olla monta mieltä, mutta sillä oli puhtaasti poliittiset tarkoitukset, että saadaan vain semmoinen laji sinne uhanalaisten listalle, millä pystytään hallitsemaan suomalaista metsämaisemaa mahdollisimman tehokkaasti erilaisilla suojeluriidoilla, joita tässä

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

maassa on kyllä ollut viime vuosina ja vuosikymmeninä aivan riittävästi, ja kaikki aivan turhaan. Voi siellä joku hyväkin olla, mutta pääosin ne ovat ihan turhaan.

Ensinnäkin silloin aikanaan, kun merkittiin uhanalaisten luetteloa, näin sellaisen tutkimuksen, että liito-oravanaaraita oli yli 300 000 kappaletta silloin, joka tapauksessa satojatuhansia yksilöitä. Tällä perusteellahan esimerkiksi suomalaisissa metsissä liikkuvista eläimistä hirvi on erittäin uhanalainen, samoin kettu erittäin uhanalainen. Lähes kaikki nisäkkäät ovat uhanalaisia, jos samalla perusteella mennään.

Elikkä tämä on puhtaasti poliittisen pelin kohde ollut, tämä liito-orava, ja on edelleen. Liito-orava eläimenähän ei pelkää mitään, sehän pärjää siellä, missä se pärjää, niin kuin Ilomantsissa ampumaradan vieressä, missä ammutaan kivääricaliiperisilla aseilla jatkuvasti, ei se haittaa kyseisen eläimen elämää ollenkaan. Se, että tästä rajaamistarpeesta luovutaan, on erittäin tervetullut, järkevä ilmaisu ja järkevä päätös, johon valiokunnan enemmistön kanta yhtyy. Hyvä näin. Samallahan tässä puretaan sitä turhaa byrokratiaa, mikä on hallituksen yksi keskeinen tavoite oman ohjelmansa mukaan.

Joku tässä salissa epäili, osaavatko metsäammattilaiset näitä asioita käsitellä. Kyllä metsäammattilaiset ovat kurssinsa käyneet, ja aivan kuten joku edustajista sanoi puheenvuorossaan, monitoimikoneista löytyy tänä päivänä karttaohjelmat, joista kaikki erilaiset suojelurajaukset kyllä löytyvät. Kukaan järkevä ihminen ei tietenkään luonnolle pahaa tee. Se, että luontoa käytetään, peltoa kynnetään, metsää uudistetaan, sehän on aivan luonnollinen toimenpide. Jostakinhan meidän on nämä rahat tienattava, jotta pystymme velkamme maksamaan ja ihmisille hyvinvointia takaamaan.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies, haluan kiinnittää yhteen seikkaan huomion. Edustaja Majjala tässä omassa puheenvuorossaan muistamani mukaan totesi, että metsäpeura on se todellinen uhanalainen laji tässä maailmassa. Se on kuolemassa sukupuuttoon sen tautta, että eräs toinen uhanalaisten listalle merkitty, joka sekään ei ole uhanalainen, susi, on tappamassa Suomessa metsäpeurat sukupuuttoon, ja se on sitten ihan aidosti sukupuutto. Jos joku epäilee, onko liito-orava uhanalainen, niin tuosta kun menee itärajan yli ja painaa kohti Vladivostokia, niin koko se valtava manner on täynnä liito-oravia — se siitä uhanalaisuudesta. Elikkä tämä todistaa sen, että kysymys on puhtaasti poliittisesta uhanalaisuudesta, sitä varten, että eräs puolue tässä talossa saa melskata, että nyt on taas joku uhanalainen. Mutta metsäpeura todella on kuolemassa sukupuuttoon. Niitä on, jos nyt oikein muistan, suuruusluokkaa noin 1 000 yksilöä jäljellä, jos sitäkään. Viimeinen luku, minkä olen tilastoissa nähnyt, oli 1 100 yksilöä, mutta sudet ovat syöneet niitä, niin että muutamia satoja varmaan tästä maasta vielä löytyy.

Elikkä tässä, hyvät kansanedustajakollegat, on todellinen murhenäytelmä. Annamme susipopulaation, joka on kasvanut aivan valtavan suureksi, tappaa metsäpeurat. Ja se on sitten oikea sukupuutto, niitä ei löydy sitten mistään. Täällä vihreät istuvat ja hurskastelevat joillakin liito-oravilla unohtaen totuuden tästä maailmasta. Missä te olette? Missä teidän tilastumuistinne on? Tietysti ihmisellä — meillä jokaisella allekirjoittanut mukaan lukien — on hieman valikoiva muisti, sehän on pakko tunnustaa, mutta metsäpeuran osalta teille soisi nyt sen muistin palaavan pätkittäin, kuin eräällä elokuvahahmolla aikanaan, koska metsäpeuran kohtalo tässä asiassa on se, josta on iso murhe. Liito-oravasta tällä lakiesityksellä, minkä hallitus on tehnyt, pääsemme hyvin eteenpäin ja tästä turhasta jonninjoutavasta byrokratiasta pääsemme eroon, mutta, hyvät ystävät, hyvät kollegat, kiinnitetään huomiota niihin asioihin, jotka todella ovat uhanalaisia, jos kerran luontoa suojellaan. Metsäpeura

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

tarvitsee suojelun. Susipopulaatiota pitää vähentää ja sellaiset sudet saada luonnosta pois, mitkä ovat suurin piirtein saksanpaimenkoiran näköisiä, eivät ole susia.

14.33 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa edustaja Hoskonen, täytyy kyllä todeta, että näillä äsken kuulluilla puheillanne te ette arvostele ja herjaa vihreitä, vaan te arvostelette ja herjaatte ympäristöministeriötä. Kuten ehkä tiedätte, Vihreät ei ole eduskuntahistoriansa aikana ollut koskaan suurin puolue tai muutoinkaan sellaisessa asemassa, että olisimme yksin olleet ainuttakaan lakia säättämässä tai ainuttakaan suojelupäätöstä tekemässä tai uhanalaisuuden määritelmiä laatimassa. Ne laaditaan viranomaistyönä. Te, edustaja Hoskonen, arvostelette nyt raa'asti viranomaistyötä, jota viranomaiset tekevät ministeriöissä virkavastuulla.

14.34 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kerronpa edustaja Halmeenpäälle tosiaan muutaman tapauksen, minkä olen elämäni aikana joutunut kokemaan.

Kun Pampalon kultakaivosta perustettiin aikanaan, niin kyseisen ministeriön ja kyseisen hallinnonalan virkamiehet totesivat, että siellä on muuan harvinainen laji, joka on -uhanalainen. Kunta otti totta kai kantaa, että saisimme kaivoksen pyörimään, ja sinne tuli sitten virkamiehiä tutkimaan edustaja Halmeenpään mainitsemalla virkavastuulla. No, eihän sieltä löytynyt sitä lajia. Sitten me kyselimme, että no mikä se laji sitten on. Ei sitä kuulemma nyt ole, kun se on sellainen sienilaji, joka osaa mennä piiloon silloin, kun ihminen tulee tutkimaan sitä. — En ole elämänpäivänäni kuullut semmoisista metsän sienistä, jotka osaaivat kerääjiään mennä piiloon. Kyllä minä sen ymmärrän, että ilves tai susi, jos menee sitä tapaamaan, menee piiloon.

Edustaja Halmeenpäällä on huoli siitä, että tässä oltaisiin halveeraamassa jotakin, mutta kerron vain, mitä olen itse kokenut. Saatte itse päätellä, mitä se on, mutta olisi kuitenkin hyvä, että virkamiehetkin joskus olisivat totuuden kanssa tekemisissä sillä keinoin, että tunnustaisivat tosiasiat ja eivät kävisi ihmisten elinkeinojen kimppuun, niin kuin nyt on luonnonsuojeluasioilla käyty.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistalle.

14.35 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Näistä uhanalaisista eläimistä on semmoinen kirjakin olemassa, tuommoinen raamattu Suomen uhanalaisista eläimistä. Katselin sitä joskus, en kokonaan lukenut sitä, ja siinä oli semmoinenkin elukka, joka menee raatoon. Ja otetaanpa esimerkiksi se, että jos Hakkarainen uinahtaa tuohon noin ja heitetään tuonne luontoon, niin viikon sisällä se uhanalainen eläin tulee, vaikka silmästä menee sisään, kyllä se sieltä löytyy jostakin. Näitä suojellaan, olematonta, ja nämä lakipykälät ovat tehneet ihmisen elämän hyvin vaikeaksi.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että velvollisuutta merkitä luonnonsuojelualueet maastoon kevennettäisiin nykyisestä ja tähän liittyen lain rangaistussäännöstä muutettaisiin. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa koskevasta rajaustenmenettelystä luovuttaisiin. Lisäksi laissa säädettäisiin toimivallasta poiketa yksityistä luonnonsuojelualueutta koskevasta rahoitusmääräyksestä. Esitys on siis hallitusohjelman luonteen mukainen, sillä hallituksen tavoitteena on turhan sääntelyn purkaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen. Lisäksi luonnonsuojelualueiden rajojen merkintää koskevan ehdotuksen tavoitteena on ke-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

ventää ja vähentää luonnonsuojelualueiden maaston merkintään liittyvää viranomaistyötä erityisesti ely-keskusten osalta.

Myös yksityisten luonnonsuojelualueiden rahoitusmääräyksistä poikkeamista ja sitä koskevaa toimivaltaa selvennettäisiin. Nykyisen lain mukaan poikkeustoimivalta kuuluu vanhojen yksityisten suojelualueiden osalta ympäristöministeriölle. Valtioneuvostossa kehityssuuntana on viime vuosina kuitenkin ollut siirtää viranomaistehtävät pois ministeritasolta alemmalle hallinnolle. On myös hyvä muistaa, että metsän käsittelyyn liittyvästä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen rajausten menettelystä luovuttaisiin. Kansallis- ja luonnonpuistojen osalta merkintävelvoite säilyisi nykyisellään.

Arvoisa rouva puhemies! Vastalauseen perusteluissa sanotaan, että liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkaa koskevasta rajausten menettelystä luovuttaisiin metsähakkuiden yhteydessä ja että jatkossa heikentämiskiellon noudattaminen jäisi metsätaloustoimijoiden oman osaamisen ja tiedonhankinnan varaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle jäisi vain neuvontavelvoite. Vastalauseen allekirjoittajien mukaan liito-oravan suojelu heikkenee. Pidän outona, että vastalauseen allekirjoittajat näkevät ilmeisen negatiivisena sen, jos jatkossa heikentämiskiellon noudattaminen jäisi metsätaloustoimijoiden oman osaamisen ja tiedonhankinnan varaan. Miksi se huolestaa? Onko metsätaloustoimijoiden oma osaaminen ja tiedonhankinta jotenkin vajavaista tai heikkoa? Metsätaloustoimijoilla lienee paras osaaminen omalla alallaan. Mitenkään ely-keskusten virkamiesten ammattitaitoa ja kaupunkilaisten edustajien näkemyksiä liito-oravista väheksymättä väittäisin, että metsätaloustoimijat tuntevat metsän parhaiten.

Vastalauseessa todetaan myös, että luonnonsuojelulain rikkomukset voivat lisääntyä ja tätä kautta myös poliisin ja syyttäjän työmäärä lisääntyy. Vaikuttaa siltä, että allekirjoittajien mielestä byrokratian purkaminen ja sääntelyn sujuvoittaminen johtaa oikeusjuttuihin. Ilmeisesti raskaaksi ja kalliiksi vuosikymmenten kuluessa paisunut hallinnollinen taakka on jotenkin hyvä ja kannatettava asia — muuten käräjäoikeudet ruuhkautuvat liito-oravista.

14.40 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Muistuttaisin kollegoita siitä, että tämä kohta, mitä nyt hallitus esittää ja valiokunnan enemmistö esittää poistettavaksi, on lakiin aikoinaan tullut nimenomaan turvaamaan maanomistajien, metsänomistajien ja metsätöitä tekevien oikeusturvaa. Olen hiukan hämmästynyt siitä, että nyt sitten niitä tahoja, jotka varmaankin kokevat puhuvansa metsänomistajienkin äänellä, ei lainkaan mietitytä tämä puoli asiasta.

Tässä on käytetty aika monta puheenvuoroa, joissa on kyseenalaistettu ylipäänsä se, tarvitseeko liito-orava suojelua. On hyvä, että jotkut kollegat, kuten Eeva-Maria Maijala ja Petri Honkonen, sentään ovat todenneet, että sinänsä velvoitetta suojeluun ja levähdys- ja lisääntymispaikkojen hävittämättä jättämiseen tämä ei muuta miksikään. Ja muistuttaisin EU-jäsenyydestä, jonka myötä liito-oravasta Suomessa tuli suojeltu, laki. Siitähän käytiin neuvottelut keskustalaisen pääministerin Esko Ahon johdolla, ja entinen MTK:n johtaja Heikki Haavisto oli silloin ulkoministerinä, niin että kyllä keskustapuolueella on ollut aivan ratkaiseva vaikutus siihen, että liito-orava on Suomessa tullut uhanalaisen statukseen.

Ja edustaja Kärnälle ja muille, jotka ovat puhuneet siitä, että laji ei ole enää uhanalainen, kun se on luokiteltu vaarantuneeksi: "Vaarantunut" on yksi näistä uhanalaisuusluokista, joihin kuuluvat "erittäin uhanalainen", "äärimmäisen uhanalainen", "hävinnyt" ja sitten "vaarantunut" ja "silmillä pidettävä". Nämä ovat erilaisia uhanalaisuusluokkia.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

14.42 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos tuntee tuota metsäpuolta yhtään, niin tajuaa, mistä on kysymys. Aikanaan kun oli metsänhoitoa, sanotaan näin, vanhat miehet vihasivat kolopuita ja tämmöisiä, missä nyt tämmöisiä uhanalaisia eläimiä oli. Mutta nykyään metsänhoidossa, niin kuin täällä Maijala sanoi, monitoimikoneet ja tällaiset hoitavat ne metsät, niin että ei niitä lahopuita kukaan tarvitse eikä ne jätetänsä sinne metsään. Ja myös tämä on lisännyt näitä uhanalaisten eläinten määrää, se on lisääntynyt yksinkertaisesti. Mutta luonnonsuojelijat, jotka ovat tehneet siitä semmoisen kumman aapisen, ovat sen aapisensa varassa. He eivät käy katsomassa tätä päivää, mikä se on. Niin kuin sanotaan, on 300 000 liito-oravaa, enkä usko, että se määrä edes riittää siihen, niitä on paljon enempi — niitä tulee jo asumuksiin ja joka paikkaan — niin että tämmöiset joutaa purkaa. Jos tilanne on ollut 50 vuotta sitten joku toinen, ei sillä historialla eletä enää.

14.43 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hassi aivan oikein perusteli tätä uhanalaisuutta, mutta liito-oravan osalta en sitä jaksa mitenkään ymmärtää. Satojatuhansia yksilöitä on liito-oravia Suomen luonnossa tälläkin hetkellä. Mikä uhanalainen laji sellainen on? (Satu Hassin välihuuto) Tällä perusteella hirvinkin on uhanalainen.

Mutta, arvoisat vihreät kansanedustajat, kysyn teiltä: miksi te ette nosta esille esimerkiksi metsäpeuran suojelua? Se on todella kuolemassa sukupuuttoon. Minäpä kerron ratkaisun, miksi se ei teitä kiinnosta: Se ei ole niin mediaseksikäs aihe, tuo metsäpeuran suojelu, kun joutuu menemään metsään ja näkemään vaivaa. Liito-oravaa voi suojella vaikka täältä salista käsin ja toisen omaisuutta käyttökieltoon laittamalla, se on kovin helppoa. Mutta sitten kun pitäisi tehdä töitä, uhrautua ja hiki niskassa hiihtää metsäpeuran perään mutta kun pelottaakin, kun on jo pimeää ja susilauma ulvoo selän takana, niin se on ihan eri asia. (Naurua) Missä te olette olleet metsäpeuran suojelijoina? Kertokaa minulle pöljälle, kun minä... Se on todella uhanalainen, kuolemassa sukupuuttoon, sudet tappavat tänä talvena todennäköisesti loputkin. Että jos aiotte jotain tehdä, niin nyt on viimeiset päivät.

14.44 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä uhanalaisuusluokitustahan tarkistellaan määräajoin, ja siinä mielessä nyt, kun puhutaan liito-oravasta, me olemme hyvässä tilanteessa, koska juuri vuosi sitten on valmistunut tuorein uhanalaisuusraportti, missä todellakin liito-orava on edelleen määritelty uhanalaiseksi, silmällä pidettäväksi, ja on todettu, että sen kantaa on nyt viime aikoina hävinnyt ja sen takia todellakin sitä on syytä pitää silmällä. Että siinä mielessä me olemme hyvässä tilanteessa, että meillä on hyvin tuoreet tiedot tästä.

Edustaja Hoskoselle sanoisin, että kyllä, aivan yhtä lailla metsäpeura on uhanalainen ja olemme siitä huolestuneet, mutta en usko, että se, että lähdän hiihtämään peuran perään, yhtään auttaa sen suojelua, vaan kyllä se on lainsäädäntötyötä, maankäyttöön liittyviä asioita, millä sitä suojelua edistetään.

14.45 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Hassi vieritti keskustan niskaan ikään kuin syyn tai kunnian liito-oravan suojelusta, ja otan siitä kopin — kyllä me voimme ottaa vastuuta siitä, että tarkastellaan ihan aidosti sitä, onko liito-orava enää silmällä pidettäväkään laji, koska kyllähän sitä niin paljon on kuitenkin ihan lähellä kirkonkyliä ja kaupunkiympäristöjäkin.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Jaan monen edustajan huolen tästä metsäpeuran suojelusta. Mutta sen sijaan sellainen laji, joka tuntuu nousseen jälleen kerran monen rakennushankkeen tielle, monen infra-hankkeen tielle, on tämä viitasammakko. Niitä tuntuu kanssa yllättävän paljon uivan aina kaikissa joissa ja järvissä, kun pitäisi jotakin rakentaa. Ja kyllä siinä myös pitäisi tarkastella tätä uhanalaisuusasiaa vakavasti.

14.46 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen oikein iloinen, että edustaja Hoskonen otti juuri metsäpeuran esille tässä keskustelussa. Jos vaivaudutte katsomaan sieltä ympäristöministeriön sivuilta tämän uhanalaisuusluokituksen, niin huomaatte, että metsäpeura on luokiteltu silmällä pidettäväksi, aivan kuten tämä liito-oravakin. Ne ovat aivan täsmälleen yhtä uhanalaisia siis.

Metsäpeuraa esiintyy omassa vaalipiirissäni, eli epäilenpä kyllä, että olen metsäpeuroja nähnyt enemmän kuin edustaja Hoskonen konsanaan. Ja olen myös tietoinen siitä entisen RKTL:n eli nykyisen Luken hankkeesta, jossa tätä metsäpeuraa juuri sen pienen populaatiokoon ja rajatun elinalueen vuoksi siirrettiin Suomenselälle. Näitä hankkeita olemme kyllä tukeneet siellä, missä olemme voineet, mutta aika harva niistä on tänne eduskuntaan päätnyt. Ja se, miksi emme täällä metsäpeuran suojelusta ole nyt keskustelleet enemmän, johtuu siitä, että tässä lakiesityksessä ei ole kyse metsäpeurasta vaan liito-oravasta.

14.47 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eihän kukaan ole tässä keskustelussa nyt kiistänyt sitä, että liito-orava on todella silmällä pidettävä laji, kuten metsäpeurakin. Ja on varmasti niin, että kaikki haluamme säilyttää luonnon monimuotoisuuden täällä Suomessa, mutta nyt on kyse byrokratian purkamisesta, ja tällä lakiesityksellä puretaan sitä. Enkä näe, miten tämä olisi vaarantamassa liito-oravakantoja tai liito-oravien populaatiota Suomessa. En näe mitään sellaista riskiä, että tämän lakiesityksen kautta nimenomaan toteutuisi se, että liito-orava olisi häviämässä.

Ja kyllä tämä metsäpeura myös on oleellinen osa tätä keskustelua, ja täytyy nyt pohtia sitä, että kun siellä nyt yksi laji hävittää toista lajia, niin miten me näihin nyt sitten suhtaudumme. Kyllä tämä suden kannanhoidollinen metsästys täytyy myös mitoitaa sen mukaan, millä tavalla ja mitä vaikutuksia sillä on metsäpeurakantoihin Suomessa.

14.48 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelee tätä keskustelua, niin tulee hyvä mieli siitä, että virkavastuulla tehdään näitä luokituksia siitä, mitkä eläimet ovat uhanalaisia ja miten ne tosiaan määritellään. Jos tämän keskustelun pohjalta lähdettäisiin tekemään tämmöisiä uusia listauksia, niin sieltä sitten varmaan löytyisi edustaja Hakkarainen jossain vaiheessa uhanalaisena eliönä.

En tiedä, miten tätä keskustelua oikeastaan viedään eteenpäin, totta kai tässä on ilmeisesti edustaja Hoskosella nyt tämmöinen oma hauskuutus kaikkein tärkein asia. Tervetuloa muun muassa tuonne Multia—Keuruu-hiihtoihin ensi viikon sunnuntaina minun kansani, 25 kilsaa hiihdetään siellä — saattaa löytyä metsäpeuroja ja vaikka mitä saattaa löytyä sieltä. (Antti Kurvinen: Hiihto on hyvä laji!)

Se syy, minkä takia nimenomaan tästä metsäpeurasta ei juuri tässä yhteydessä puhuttu, on se, kuten edustaja Halmeenpää sanoi, että tässä esityksessä ei ollut juuri tästä asiasta kysymys, mutta otan erittäin mielelläni kopin tästä näin, ja voimme yhdessä tehdä tutkimusmatkan ihan minnepäin tahansa ja mennä katsomaan metsäpeuraa ja miettiä, miten (Puhemies koputtaa) sitä voitaisiin paremmin suojella tulevaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Halmeenpää.

14.49 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan halusin vain vastauspuheenvuoron tuohon edustaja Kärnän puheeseen. Olemme siitä aivan samaa mieltä, tai minä ainakin henkilökohtaisesti olen, että jos kaikki menee niin kuin Strömsössä, niin eihän tämä lakiesitys liito-oravan suojelua vaaranna millään tavalla. Mutta valitettavasti rohkenen epäillä, että sitä samaa asiantuntemusta, mitä löytyy luonnontieteen asiantuntijoilta ely-keskuksesta, ei valitettavasti joka metsänomistajan taloudesta löydy. Vastuu sysätään metsänomistajille — heidän oikeusturvansa ei minun mielestäni tässä parane vaan heikkenee. (Antti Kurvinen: Maalaisjärki toimii!) En ole vielä nähnyt sellaista esitystä, jossa turvattaisiin ely-keskuksen resurssit käydä joka ikinen metsäpalsta läpi ja tiedottaa sitten joka ikistä metsänomistajaa siitä, miten tämän tulee toimia tai ei tule toimia, löytyikö liito-oravan pesimäreviiriä vai eikö löytynyt. Se tässä on se huolenaihe, että miten tämä käytännössä toimii.

14.50 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on ehdollistettu useammassa puheenvuorossa metsänomistajien tietotaitoa, osaamista, kykyä ja halua toimia sen mukaisesti. Itse metsänomistajana tiedän, että meillä on valtavasti vastuita ja velvoitteita. Useimmat meistä ovat esimerkiksi maanviljelijöitä, jotka ovat tottuneet siihen, että meillä on valtava määrä asioita, joita meidän on tarkistettava, on tehtävä ja toimittava. Jokainen metsänomistaja tietää tänä päivänä, että metsää ei saa mennä suin päin vain hakkaamaan, vaan me kannamme vastuamme näistä asioista ja olemme hyvinkin tietoisia, että jos siellä esimerkiksi liito-oravaa olisi... Tosin meillä Savukoskella niitä liito-oravia ei ole, mutta täällä etelässä päin jos liito-oravia on, niin kyllä maanomistajat tiedostavat tämän asian ja hyvin harva edes yrittää rikkoa asioita, sillä suomalainen ihminen lähtökohtaisesti on erittäin lainkuuliainen ja sen mukaan toimiva henkilö.

14.51 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hämmästelін tuota edustaja Halmeenpään puheenvuoroa, kun tiedän hänet maakunnan naiseksi ja sellaiseksi, joka tuntee todella olosuhteet Tampereenkin pohjoispuolella. Valitettavasti tästä teidän puheenvuorostanne, edustaja Halmeenpää, tuli hyvin esille vihreän puolueen ongelma: te ette luota ihmisiin, jotka elävät maaseudulla ja jotka elävät luonnosta; te uskotte, että heillä ei ole tietotaitoa; te uskotte, että he ovat ahneita ja ottavat irti siellä kaiken, mikä on mahdollista. Ne ihmiset, jotka elävät metsästä ja jotka omistavat näitä metsiä, rakastavat niitä metsiä ja haluavat elää niitten kanssa sopusoinnussa. Sieltä otetaan kyllä leipäkin, mutta eivät he halua pilata ja tuhota niitä metsiä. Kyllä minä ainakin uskon suomalaisen metsänomistajan tietotaitoon ja kykyyn opiskella näitä asioita.

14.52 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kurvinen, kiitos tästä palautteesta. Te esitte useita väitteitä, jotka ovat täysin omiianne, eivät minun asenteitani, arvojani tai kantojani. Minä todella tulen maakunnasta ja maaseudulta, ja tulenpa vielä sellaiselta paikkakunnalta, jolla esiintyy liito-oravaa hyvin paljon, ja sen takia tämä liito-oravan esiintyminen metsänomistajan mailla on minulle tuttua, ja minulle valitettavasti ovat tuttuja aivan omasta lähipiiristäni sellaiset tilanteet, että metsänomistajalle tulee täydellisenä yllätyksenä, että hänen palstoillaan elääkin liito-orava, ja sitten ollaan hälisemässä ja helisemässä, että mitäs tässä nyt tehdään, ei heillä ole tämmöis-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

tä tietoa ollutkaan. En minä epäile sitä, etteikö metsänomistaja liito-oravaa tunnista, mutta ei hän siellä metsissään komppaa koluamassa, että löytyykö sieltä niitä pesimäreviirejä vai ei. Minun mielestäni aivan aidosti tämä lakiesitys heikentää maanomistajan turvaa, ei paranna sitä.

14.53 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit eivät olleet tuon vastalauseen allekirjoittajina, mutta kun tässä keskustellaan siitä, mitä tarkoittaa se, että ollaan huolissaan metsänomistajien oikeusturvasta, niin tämä asia kyllä tuli siellä valiokunnassa esille. Eli nimenomaan kysymys ei ole siitä, etteikö luotettaisi metsänomistajiin ja metsäammattilaisiin. Se huoli lähtee ennemminkin siitä, että laki on pysynyt samana ja vastuu siitä, että lakia noudatetaan, jää nyt yksin sinne metsänomistajille. Tästä tämä huoli kumpuaa. Ja en myöskään itse ymmärrä, että tämä nyt halutaan nähdä toisin. Toivottavasti tähän huoleen ei ole aihetta.

14.54 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä valiokunnan mietinnössäkkin todetaan, että kun ohjeistus on käytännöllistä ja toimintamallit vaikiintuneet, on toimijoilla hyvät mahdollisuudet onnistuneiden suojelutoimien käytännön toteuttamiseen, ja minä olen tästä kyllä aivan samaa mieltä — vastuullinen vapaus ja usko siihen, että ne ihmiset siellä paikallisesti kyllä tietävät ja toimivat siten kuin heidän kuuluukin. Kyllä jaan tämän edustaja Kurvisen huolen myös siitä, jollain tasolla on muodostunut minulle sellainen käsitys, että vihreiden ideologia nimenomaan painottaa sitä ylhäältäpäin saneltua suojelua kaikkienkäisissä asioissa. Tämä on nähtävissä erityisesti Lapissa kaikenlaisten tehtyjen suojelupäätösten nojalla, että yritetään survoa kurkusta alas eikä uskota sitä, että paikalliset tahot kyllä tietävät, millä tavalla tulee elää, olla ja sitä ympäristöä vastuullisesti hyödyntää ja käyttää. Kukaan, joka siellä paikan päällä asuu, ei varmastiakaan halua sitä omaa elinympäristöään tuhota vaan pitää siitä vastuullisesti huolta.

14.55 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee edustaja Kurvisen ja edustaja Kärnä puheenvuoroihin liittyen Vihreään liittoon, nämä puheenvuorot kertovat ehkä enemmän teistä kuin itse Vihreästä liitosta. Tärkeintä on ylipäättään, kun mietitään maanomistuksia ja metsänomistuksia, että on yhtenäiset pelisäännöt: kaikki tietävät, kuinka toimia. Ja sen takia omassa puheenvuorossani korostinkin sitä, minäkalaisia toimia hallitus on tekemässä sen eteen, että metsätalouden toimiala olisi jatkossa ajantasainen ja olisi yhdestä paikasta helposti saatava tieto näiden liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikoista.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Täällä oli vastauspuheenvuoro ensin edustaja Halmeenpäällä ja sitten vielä edustaja Kurvisella, ja sitten mennään listalle.

14.55 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Totean vain lyhyesti, että oman puolueeni ideologia ei suinkaan ole ylhäältä päin saneltua, ohjeistuksen armoitonta kunnioittamista, vaan yhteistyön korostamista. Se tarkoittaa silloin vastuuta sekä lainsäätäjälle että kansalaisille kaikilla tahoilla. Se tarkoittaa silloin sopivaa seosta regulaatiota, neuvotteluja ja yhdessä sopimista. Sitä me kannatamme.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

14.56 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On oikein mukavaa kuulla, että vihreässä eduskuntaryhmässä uskotaan suomalaiseen ihmiseen, suomalaiseen maanomistajaan ja maaseudulla asuvaan yrittäjään ja muuhun toimijaan. Mutta kun katsoo nyt teidän tämänkin vaalikauden kantojanne, te ette halua, että maakuntakaavat eivät käy leimattavina ympäristöministeriössä, te ette halua, että liito-oravasta tulee vähemmän merkintöjä ja vähemmän sääntelyä metsään, te ette nyt ilmeisesti halua, kun katsoin esityslistaa, myöskään sitä, että kunnat voivat päättää rakentamisen poikkeamisista. Mistä muusta tämä kertoo kuin siitä, että vihreä eduskuntaryhmä uskoo ylhäältä alaspäin tapahtuvaan saneluun, tämmöiseen keskittävään vihreyteen, ei realistiseen vihreyteen? Toivon, että, edustajat Halmeenpää ja Aalto, viette uudenlaista ilosanomaa siellä teidän puolueessanne eteenpäin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: No, vielä yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Aalto.

14.57 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä maassa ei ole toista puoluetta, joka ottaisi luonnonsuojelukysymykset yhtä vakavasti kuin Vihreä liitto ottaa. Nämä kysymykset lähtevät aina siitä, että paikalliset ihmiset ottavat yhteyttä, tuovat esiin epäkohtia, ja toisaalta siitä, että ympäristöministeriössä virkavastuulla valmistellaan lainsäädäntöä. Nämä ovat niitä asioita, mihin me pyrimme puuttumaan — tutkituun asiantuntijatietoon ja tavallisten ihmisten huoliin, näkemyksiin omassa arjessaan ja lähiympäristössään — sen takia, että kukaan muu ei sitä tässä maassa tee.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Mennään puhujalistaan.

14.58 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Pakosti tulee mieleen tästä keskustelusta, että voi, kun liito-oravat voisivat kuulla meitä, mutta ne eivät välttämättä kuule.

Tässä hallituksen esityksen ensisijaisena tavoitteena on todellakin sopeuttaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten luonnonsuojelutehtäviä vastaamaan käytössä olevia voimavaroja ja samanaikaisesti keventää sääntelyä hallitusohjelman mukaisesti heikentämättä luonnonsuojelun tasoa. Me olemme kaikki varmasti tästä samaa mieltä, ja me olemme sitä mieltä, että turhan sääntelyn purkaminen on hyvin tarkoituksenmukaista, mutta varsinkin ympäristöpuolen asioissa sitä ei saa sallia tai tehdä missäänkään kohdin luonnon kustannuksella.

Keskustelua valiokunnassa ja nyt tässä salissa aiheuttavat odotetusti nämä liito-oravat, koska tämä laki tuo tullessaan todellakin sen, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa koskevasta rajaustenmenettelystä tullaan luopumaan. Enemmistö meistä valiokunnan jäsenistä oli valiokunnan käsittelyssä sitä mieltä, että me hyväksymme tämän. Me arvioimme myös valiokuntakäsittelyssä, että lain muutos ei välttämättä vaikuta kovinkaan paljoa viranomaistehtävien kevenemiseen, neuvonta- ja valvontavelvollisuus tulee joka tapauksessa säilymään, ja siitä syystä me myös velvoitimme, että me seuraamme jatkossa elyjen resursseja näihin kaikkiin toimenpiteisiin, mitä tehdään jatkossa.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa, kun moni puheenvuoro on koskettanut tätä liito-orava-asiaa, minä itse haluaisin nähdä, että tässä salissa voi olla asioista eri mieltä mutta me kuitenkin toisaalta kunnioitamme toinen toisiamme tässä salityöskentelyssä. Minä koen, että kaikilta osin tämän lain käsittelyn yhteydessä salityöskentely ei ole ollut

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

kovin kunniakasta: se ei ole ollut kunniakasta tätä hallituksen lakiesitystä kohtaan, se ei ole ollut kunniakasta liito-oravaa kohtaan, mutta se ei ole ollut kunniakasta myöskään tätä instituutiota ajatellen.

15.00 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! "Terve luontosuhde" on puheenjohtajamme Sipilän käyttämä sanonta. Terve luontosuhde on todellakin meille keskustalaisille ihan ydin-, perusasia. Turhaan me tässä salissa huutelemme kilpaa, kuka meistä suojelee luontoa parhaiten, kuka suojelee eniten. Kyllä ainakin meidän puolueessa — meidänkin puolueessa — on hyvin selvästi sanottu, että eletään luonnon kanssa täydellisesti tasapainossa sillä mielellä, että me Suomessa pystymme elämään jatkossakin täysillä, voimme käyttää järkevästi omia luonnonvaroja ja kaikkea tämmöistä. Ei mollata suotta toisiamme tämmöisellä asialla, olemme varmasti kaikki suojelijoita. Koin todella pahana sen, että tässä salissa sanottiin, että joku ei ole luonnonsuojelija. Osoittakaa sormella sitä kohti, joka meistä ei oikeasti ole luonnonsuojelija. Kaikki me haluamme, että Suomen luonnossa pysyy elämään järkevällä tavalla. Santeri Alkio sanoi aikoinaan, että jätetään maa lapsillemme paremmassa kunnossa kuin missä olemme itse sen saaneet. Toimitaan sen mukaan. Se on meille kaikille valtava haaste.

Mennään takaisin tähän hallituksen esitykseen. Minun mielestäni tämä hallituksen esitys on rakennettu sillä tavalla, että me jatkossa voisimme käyttää niitä vähäisiä voimavarojamme, mitä meillä on käytettävissä, todellakin siihen aitoon luonnonsuojeluun ja me maanomistajatkin omalta osaltamme voimme tätä työtä sitten sen mukaan viedä eteenpäin.

15.01 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Itse näen tässä laissa ongelmana nimenomaan sen, että kun tätä rajaustenmenettelyä kevennetään, niin se tuo metsänomistajille epävarmuutta ja heikentää oikeusturvaa. En epäile sitä, etteivätkö metsänomistajat halua suojella metsiään ja pitää huolta luonnosta ja pitää huolta myös meidän uhanalaisista eläimistä, mutta näen ongelmaksi nimenomaan sen, että vaikka metsänomistajat ovat pääosin hyvin perillä erilaisista lainsäädännöistä, jotka kohdistuvat heidän metsäänsä ja velvollisuuteensa, niin he eivät välttämättä aina tiedä aivan kaikkea, etenkin kun meillä yhä enemmän on metsänomistajia, jotka eivät asu siinä omistamansa metsän lähellä, meillä on paljon perikuntia metsänomistajina, paljon kaupunkilaismetsänomistajia, jotka käyvät siellä metsissään aika harvoin. Sen takia se, että viranomainen ei ole tehnyt sitä rajausta sinne, voi tuoda esiin tilanteita, joissa tietämättään tekee semmoista tuhoa, mitä ei haluaisi ja joka on myös lainvastaista. Tämä on minun mielestäni se iso ongelma tässä.

Tämä lainsäädännön keventämisenmenettely on lähtenyt nimenomaan siitä, että elyillä ei ole resursseja tähän. Sitten kuitenkin samanaikaisesti tässä hallituksen esityksessäkin jo todetaan, että tämä ei välttämättä vähennä niitä elyjen resursseja, koska yhä enemmän täytyy tehdä sitten jälkikäteisvalvontaa ja neuvontaa. Silloin jos tehdään jälkikäteisvalvontaa ja vahinko on jo tapahtunut, metsänomistajan näkökulmasta ollaan paljon huonommassa tilanteessa kuin silloin, että olisi tehty jo etukäteen se rajausta, jolloin metsänomistaja tietäisi olevansa varmalla pohjalla.

15.03 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen, että tämä työ normien ja byrokratian purkamiseksi etenee. Nyt käsittelyssä oleva ehdotus on pieni askel, mutta askel oikeaan suuntaan.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Olen valiokunnan kanssa samaa mieltä siitä, että hallituksen esitys luonnonsuojelulain 72 a §:n kumoamiseksi eli liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa koskevan rajauspäätösmenettelyn kumoamiseksi on hyvä. Se on hyvä myös huomioden sen, että tässä yhteydessä, kuten täällä on esille noussut, metsäalan toimijoiden vastuu suojelun toteutumisessa säilyy ja osittain korostuukin. Mutta kuten mietinnössä todetaan ja kuten edustaja Hassi esimerkiksi täällä edellä totesi, tässä korostuu nyt jatkossa toimivan ohjeistuksen rooli, jotta maanomistajan oikeusturva toteutuu. Minä ainakin luotan siihen, että metsänomistajat osaavat noudattaa näitä toimivia ohjeita. Toimiva ohjeistus on välttämätön, se on selvä, mutta noudattaminen onnistuu. Minä luotan myös metsänomistajiin, myös liito-oravan suojeluun liittyvissä kysymyksissä sekä siinä, että he osaavat muutenkin käyttää metseen kestäväällä tavalla.

15.05 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Haluaisin tässä nyt ensinnäkin muistuttaa siitä, että muilta osin paitsi liito-oravaa koskevilta osin tämä valiokunnan mietintö on yksimielinen. Eli tässä on myöskin paljon sellaista, mistä varmaan olemme kaikki yhtä mieltä.

Sitten haluan vain yleisesti muistuttaa luonnon monimuotoisuuden merkityksestä. Tuntuu, että se tässä salissa usein tuppaa unohtumaan. Monet tällaiset kuuluisat lajit, kuten vaikkapa valkoselkätikka tai liito-orava, ovat myöskin sellaisia niin sanottuja indikaattorilajeja, jotka kertovat siitä, että siellä, missä ne elävät, elää monta muutakin olentoa, joita on vaikeampi havaita mutta jotka ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta tärkeitä.

Me ihmiset usein unohdamme sen, että meidänkin olemassaolomme loppujen lopuksi perustuu siihen, että maapallolla on ekosysteemeitä. Toisaalta me tiedämme, että ihminen on toiminnallaan aiheuttanut sukupuuttojen huomattavan nopeutumisen verrattuna siihen, mitä se on ollut ennen teollistumisen alkua. Esimerkiksi Stanfordin, Princetonin ja Berkeleyn yliopistojen mukaan sukupuuttovauhti on jopa satakertainen verrattuna siihen, mitä oli ennen teollistumisen aikaa. Yksi esimerkki siitä, millaisia yllätyksiä voi tulla, on tämä mehiläiskato ja pölyttäjäkato, mistä monissa maissa ollaan huolestuneita, jolla voi olla äärettömän rajut vaikutukset ruuantuotantoon. Pölyttäjistä riippuu kaikkien hedelmien ja marjojen tuotanto, useimpien juuresten, useimpien vihannesten. Tämä vain esimerkkinä siitä, että ekosysteemit ja luonnon monimuotoisuus ovat myöskin meidän ihmisten elämän kannalta tärkeitä perusasioita.

15.07 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan tuoda esille tämän metsänomistajien roolin ja vastuiden kasvamisen. Tosi on se, että vastuut ovat kasvaneet, mutta vastuut ovat kasvaneet erityisesti jo vuonna 2004, kun me täällä eduskunnassa hyväksyimme metsälain uusimman version ja tilanteen. Meidän on muistettava, että metsälaissa on 18 §, metsärikos ja metsärikkomus. Siinä tuodaan esille esimerkiksi se, että joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta laiminlyö 14 §:ssä säädetyn metsänkäyttöilmoituksen antamisen, laiminlyö tämän metsänkäyttöilmoituksen tekemisen, on tuomitava metsärikkomuksesta, elikkä se on todellakin tällä tavalla tarkasti metsälailla säädelty, että metsänkäyttöilmoitus on tehtävä. Silloin ovat kyseessä ammattilaiset, jotka tekevät nämä asiat, ammattilaiset, jotka tutkivat ja selvittävät kaikki nämä asiat. Vastaavalla tavalla, niin kuin aikaisemmin jo mainitsin tämän metsälain 10 §:n, jossa on nämä erityiset luontokohteet, niiden huomioiminen on tässä vielä matkassa. Kyllä on niin tiukasti säädel-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

ty metsänomistajien asema näissäkin asioissa, että annetaan ihan hyvällä mielellä tämän lakiesityksen mennä tällä tavalla eteenpäin.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta sekä kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta annetun lain 3 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2015 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 3/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 3/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.08 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta sekä kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilulain 3 §:n kumoamisesta on lähtökohdiltaan ja perusperiaatteiltaan hyvä.

Maankäyttöpolitiikka kuuluu ennen muuta kunnille. Maankäyttöä koskevat ratkaisut on perusteltava tarkoituksenmukaisuusnäkökohdilla, mikä on kunnan asukkailla parasta, mikä on kunnan elinkeinoille parasta. Valtion tehtävä on huolehtia oikeusturvasta ja sellaisten luonnonarvojen suojelusta, joilla ei muita puolustajia ole. Pääosin hyvässä esityksessä on kuitenkin rantarakentamista koskeva ehdotus, joka on omiaan tekemään poikkeuksesta säännön. Se mahdollistaa entistä selvästi laajemman rantarakentamisen.

Yksityinen omistajaoikeus on oikeusjärjestyksemme perusta, ja oikeus omalle maalle rakentamiseen on helppo hyväksyä. Kuitenkin tämä rantarakentamisen kysymys on vuosikymmeniä sitten käyty huolella läpi. On esitetty kantoja omistusoikeuden käytön puolesta ja on esitetty kantoja, joiden mukaan maisemansuojelun, vesistöjensuojelun ja ranta-alueiden yleisen virkistyskäytön turvaaminen edellyttää rakentamisen säätelyä. On päädytty kompromissiin, joka painottaa kaavoituksen merkitystä tällaisen säätelyn toteuttamisessa. Esityksessä ei ole riittäviä perusteluja, miksi tästä ratkaisusta on päästävä nyt eroon. Ei se ainakaan hallinnon taakkaa vähennä.

Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella on vaikea käsitellä montaakaan asiaa ilman, että pohdinnat kääntyvät hallituksen kaavailemiin hallinnon uudistuksiin. Niin on tässäkin asiassa. Jos valta siirtyy nyt tässä esityksessä kunnille, niin on pakko kysyä, minne se sitten lopulta siirtyy. Sote-uudistuksen jäätyä syrjään maakuntahallintoa ollaan parastaikaa kovalla kiireellä rakentamassa. Mihin mikäkin päätösvalta sitten lopultakin menee? Kun julkisuudessa on arveltu, että maakunnat saavat kansanvaltaan perustuvan hallinnon — eli siis vaaleilla valittavat valtuustot — vasta ensi vuosikymmenellä, mihin valta ollaan lähemmän puolen vuosikymmenen aikana keskittämässä? Esimerkiksi: Onko vaarana, että

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Pohjois-Pohjanmaan elyn päätösvalta menee Oulua koskevilta osiltaan ensin Ouluun ja sieltä se sitten siirtyy muille Pohjois-Pohjanmaan kunnille? Onko näin?

Arvoisa puhemies! On kovin vaikea luottaa mihinkään uudistukseen, kun emme tiedä, mikä lopussa oikein odottaa.

15.12 Martti Mölsä ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän maankäyttö- ja rakennuslakia koskevan muutoksen alkujuuret heijastuvat hallitusneuvotteluissa sovittuihin asioihin eli osittain normienpurkuun ja byrokratian vähentämiseen. Siis olemme ihan oikealla tiellä ja asian ytimessä. Aikaisempien hallitusten rakentamasta holhousyhteiskunnasta ollaan nyt siirtymässä vähitellen enemmän maalaisjärjen puolelle. Jokainen kunta tai ihminen voi päättää asioistaan jatkossa itsenäisemmin, hieman parempana asiantuntijana, omilla kotinurkillaan. Eli hallituksen esityksessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille nykyisin kuuluva poikkeamistoimivalta ehdotetaan siirrettäväksi kokonaan kunnille. Nykyisen poikkeamistoimivallan jakautumisen kunnan sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kesken katsotaan aiheuttavan päällekkäistä työtä ja hidastavan lupamenettelyjä. Hallituksen esitykseen sisältyvillä muutoksilla siirretään ainoastaan poikkeamistoimivalta kunnille mutta ei ehdoteta muutettavaksi lakiin sisältyviä poikkeamisperusteita.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella ympäristövaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muutamin huomautuksin ja teknisin muutoksin.

Koska lakimuutos koskee vain kaava-alueella tapahtuvia poikkeuksia, tarkastelen seuraavaa kohtaa tarkemmin. Mietinnössä todetaan seuraavaa: "Maankäytön suunnittelu on keskeisin keino ohjata myös yhdyskuntarakennetta. Valiokunta kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että yhdyskuntarakenteen hajautumiskehitystä pidetään pitkällä tähtäimellä kestävämmänä erityisesti ilmastomuutoksen näkökulmasta. Hajautumiskehitystä voi ilmetä erityisesti kaupunkiseutujen reuna-alueilla alhaisen tiheyden taajama-alueiden laajenemisena, joka johtuu pääosin kaupunkiseutuja ympäröivän haja-asutusalueen hajarakentamisesta. Tässä kehityksessä poikkeusmenettelyillä on oma merkityksensä."

Näkemykseni mukaan hiilijalanjälki on huomattavasti suurempi kaupungeissa kuin maaseudulla, siksi en mietinnössä olevaa kirjausta ymmärrä enkä hyväksy sitä, miten se voisi aiheuttaa negatiivista ilmastomuutosta. En kuitenkaan nähnyt eriävää taikka hylkymielipidettä tarpeelliseksi, koska laki toimii tässä ohjenuorana. Tällaisilla kirjauksilla ei siten ole merkitystä.

Eli laki on tervetullut piristys kohti toimivampaa yhteiskuntaa Kehä kolmosen ulkopuolellakin.

15.16 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mölsä pohti puheenvuorossaan sitä, mitä vaikutuksia tällä voi olla hiilijalanjälkeen tai ilmastomuutoksen vastaisiin toimiin.

Minä katson asiaa, totta kai, helsinkiläisenä päättäjänä. Me suunnittelemme Helsinkiä, kasvavaa kaupunkiseutua, kaavojemme kautta. Poikkeukset usein luovat haasteen kaavalle. Helsinkiä rakennetaan hyvien joukkoliikenneyhteyksien väliin, olemassa olevien raiteiden varrelle pyritään massoittamaan mahdollisimman paljon asuntorakentamista, jotta sen kautta tulisi tarpeeksi ihmisiä, jotta meillä olisi mahdollisuus tarjota kaikki tarvittavat palvelut, niin koulut, terveydenhuollot kuin julkinen liikenne.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Kun nyten syntyy asuntoja sattumanvaraisesti poikkeuksen kautta sinne tänne ulkopuolelle sen kaupunkirakenteen, joka on suunniteltu ekologisista ja sosiaalisista näkökulmista, niin se aiheuttaa hiilijalanjäljen kasvua siten, että ihmisiä asutetaan paikkoihin, jotka eivät ole hyvän julkisen liikenteen päässä. Heidän työmatkansa, matkailunsa palveluihin, vaikeutuu ja pitenee. Muun muassa sitä kautta, liikkumisen kautta, (Puhemies koputtaa) tällä on vaikutusta hiilijalanjälkeen.

15.17 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mölsä puhui omasta tietämyksestään siitä, että kaupungeissa hiilijalanjälki olisi lähtökohtaisesti aina suurempi, ja viittaa siihen, että syy liittyy nimenomaan siihen asumisen tapaan verrattuna maaseutuun. Kysymyshän liittyy ennen kaikkea siihen, mikä on sosioekonominen taso, kuinka paljon on mahdollista kuluttaa, siihen se liittyy ennen kaikkea. Voi miettiä, että jos Helsingin kokoisen kaupungin väkimäärä heitetään jonnekin maakuntaan ja mökkejä sinne tänne, niin kuinka paljon siinä yhteydessä hiilijalanjälki nousisi. Tästä on kysymys eikä niinkään siitä, missä ihmiset asuvat, koska nimenomaan kun mietitään, miten ihminen pääsee paikasta A paikkaan B, miten lämmitys järjestetään ja infra järjestetään, niin kaupungeissa ne on hoidettu huomattavasti tehokkaammin ja ottaen huomioon, miten näin iso väkimäärä pystyy asumaan yhdessä paikassa, myös kaavoitus on tiiviimpää. Tällä on vaikutusta, totta kai, ilmastonmuutokseen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Täällä on aika monta vastauspuheenvuoroa, minä myönnän ne kaikki täältä.

15.18 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiilijalanjälki on asia, mistä me voimme varmasti keskustella täällä aika pitkään. Olen perehtynyt asiaan pikkuisen eri näkökulmasta kuin te, edustajat Modig ja Aalto. Olen todellakin lkenut tästä ja tutustunut sillä mielellä kuvioihin, että maaseudulla asuminen on monen näkemyksen mukaan, monen tutkimuksen ja selvityksen mukaan jopa parempi hiilijalanjäljen osalta kuin kaupungissa asuminen. Tämä on asia, mistä voimme olla montaa eri mieltä sen mukaan, mitä käytetään laskemisen määritteinä ja taustana näissä kuvioissa. Mutta ne ihmiset, jotka haluavat rakentaa maaseudulle, sitoutuvat myöskin elämään siellä sillä työllä, mitä siellä on, ja kuviot ovat sen mukaan. Eli minä ainakin näen, että sillä, joka maaseudulla asuu, on monesti hiilijalanjälki huomattavasti pienempi kuin perusasiana kaupungissa asuvilla. On kyse kokonaisvaltaisesta, monimuotoisesta asiasta. Eli en ollenkaan hyväksy tämmöistä maaseudun ihmisten suoraa syyttämistä, että he tuottaisivat enemmän hiilijalanjälkeä.

15.19 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän juttu on niin, että kaikkialla Suomessa asutaan arvokkaasti, jokainen kodissaan, on sitten Helsingissä, Utsjoella taikka Ilomantsissa. On syytä kuitenkin muistaa nämä tosiasiat, että minnekään tähän maahan ei rakenneta niin sanotusti villisti. Totta kai maaseutukuntien taa-jamat ja muutkin paikat on kaavoitettu, asemakaavat on ja sieltä löytyy kaikki muutkin tarvittavat nykylainsäädännön vaatimat systeemit. Mutta pitää muistaa se, että ihan virallisesti viimeaikaisten tutkimusten — joita muuten ei ole julkistettu kovin isosti — mukaan maaseudulla elävät ihmiset aidosti elävät ekologisesti, ja tämä varsinkin Vihreän liiton hellimä ajatus siitä, että maaseudulla ei ole puhdasta elämäntapaa, on joutumassa nyt romukop-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

paan, tämä vanha idea. Nythän meillä autoilukin muuttuu siten, että fossiilisten polttoaineiden määrä vähenee ja bioaineilla tuotetaan polttoaineet, niin että maaseudun ihmiset elävät vieläkin puhtaammin, koska niistä maaseudulta tulevista raaka-aineista tehdään polttoaineetkin henkilöautoihin. Silloinhan pääsemme irti tästä fossiilisten kierteestä, joka tällä hetkellä tässä maassa on vallitseva ja näkyy erikoisesti suurissa kaupungeissa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: edustajille Torniainen, Mölsä, Halmeenpää, Aalto ja Modig.

15.20 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oma näkökantani tähän asiaan on se, että Suomessa meistä jokaisen tulee saada asua siellä, missä haluaa asua. Ja maaseudulla tulee voida asua tulevaisuudessakin ja sinne saada myöskin rakentaa. Tosiasia tässä asiassa on, että yhdyskuntarakenteen hajautumiskehitystä pidetään pitkällä tähtäimellä kestävämmänä, mutta miksi se on näin? Oikeastaan meillä on tällä hetkellä tilanne se, että erittäin monissa kaupungeissa Suomessa halutaan ja tehdään jo nyt sitä, että tiivistetään kaupunkirakennetta. Sitä eheytetään jo nytten, sitä ei voi enää paljon enempää eheyttää. Itse toivon, että meillä voidaan asua myös siellä, missä halutaan.

15.21 Martti Mölsä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Miksi otin tämän kohdan käsittelyyn, se johtui nimenomaan siitä, että tämä lakimuutos koskee kaava-alueella tapahtuvia poikkeuksia eikä sillä ole mitään merkitystä haja-asutusalueiden rakentamisessa. Se oli se oleellinen asia tässä, ja tämä on nyt kirjattu ihan turhaan tähän mietintöön, koska sillä ei ole tähän lakiinakaan oikeastaan mitään vaikutusta. Eli ilmastonmuutoksen kannalta tällä ei ole merkitystä, se oli se sanoma.

Ja kun totesin, että hiilijalanjälki on kaupungissa suurempi, niin siihen löytyy aika monta perustetta, mutta en lähde niitä erikseen käsittelemään nyt.

15.22 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Torniainen käytti kyllä erinomaisen puheenvuoron siitä, että Suomessa tulee voida asua siellä, missä haluaa, ja halutessaan maaseudullakin. Asia on juuri näin. Itsekin asun maaseudulla, enkä mistään hinnasta muuttaisi kaupunkiin. 500 ihmisen kylä riittää oikein hyvin, ja se on paras paikka ainakin minulle ja perheelleni.

Edustaja Hoskonen, kaikella kunnioituksella, sekä te että minä, me molemmat, varmasti tiedämme maaseudulla asumisen edut ja ihanuudet, miten hienoa se on, ja tiedämme ja tunnemme myös sen, että siellä voi asua myös ekologisesti, ekologisemmin jopa kuin joissakin kaupunkiolosuhteissa, riippuen siitä, millaisia valintoja ihminen tekee. Mutta arvoisa edustaja Hoskonen, älkää väittäkö, että vihreät olisivat toista mieltä.

15.23 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kukaan ei arvota maaseudulla asumista kaupunkiasumista korkeammalle tai toisinpäin. Ja on aivan selvä asia, jos katsotaan ihan vain tilastoja, että iso osa päästöistä syntyy asumisesta, liikkumisesta ja — totta kai — omista kulutustottumuksista. Ne omat kulutustottumukset eivät liity suoraan siihen kaupunkiin tai maaseutuun, ne liittyvät sen ihmisen omiin päätöksiin, omiin valintoihin. Ihminen pystyy elämään hyvin ekologisesti maaseudulla mutta myös kaupungissa.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

15.24 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä pidän nyt tosi valitettavana tätä keskustan esiin tuomaa vastakkainasettelua kaupunkiasumisen ja maaseudulla asumisen välillä. Jos te käytte nyt tämän kokouksen pöytäkirjat läpi, ketkään muut kuin keskustalaiset eivät puhuneet täällä tästä vastakkainasettelusta. Tietysti jokaisella pitää olla oikeus asua joka puolella Suomea. Itse pidän sitä itseisarvona, rikkautena, että me olemme asuttaneet koko tämän maan.

Kukaan ei ole väittänyt, että kaupungissa asuminen itsessään olisi jotenkin ekologisempaa. Minä luulen, että meistä monet viittaavat tässä nyt siihen samaan tutkimukseen, joka ehkä yllätti monet siitä, että vaikka olisi tiivistä kaupunkirakentamista, se ei itsessään yksilön hiilijalanjälkeä alenna. Miksi? Ainakin tässä tutkimuksessa, mihin minä olen itse tutustunut, ero maaseudulla asuvaan oli se, että kaupunkilaisilla on vähemmän vaikutusmahdollisuuksia muun muassa siihen, miten hänen talonsa lämpiää. Maaseudulla on erilaiset kiinteistöt, erilainen tapa asua, ja asukas itse voi vaikuttaa suuremmin siihen, mikä on se hänen asumisensa hiilijalanjälki.

Mutta jos me sitten mietimme, että me saamme läpi ratkaisuja, jotka edistävät ilmastonmuutoksen vastaista työtä, jotka vähentävät meidän hiilijalanjälkeämme, niin kyllä sillä on merkitystä, saammeko me puoli miljoonaa kuntalaista tekemään sen kerralla vai sata kuntalaista tekemään sen kerralla. Sen takia kyllä ratkaisu ilmastonmuutoksen haasteisiin löytyy kaupungeista, koska siellä on niin paljon ihmisiä yhdessä paikassa. Ja tämä muutos tulee meillä Helsingissä vaikeuttamaan sitä eriytymiskehitystä, sitä että rakennetaan hajalleen, koska me haluamme ihmiset hyvien raideyhteyksien päähän, hyvien palveluiden ääreen, emmekä sinne tänne, esimerkiksi alueelle, joka nyt on kaavoitettu toimistoalueeksi. Jos sinne syntyy yksi asunto, jonne tulee viisi lasta, missä on heidän päiväkotinsa? (Eduskunnasta: Bravo!)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä edustaja Kärnä, vastauspuheenvuoro. Sitteen mennään puhujalistalle.

15.25 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On nyt kuitenkin huomattava tässä keskustelussa, että se ratkaisu siihen ilmastonmuutoksen hillintään ja torjuntaan ei löydy ainoastaan sieltä kaupungeista vaan päinvastoin, kyllä myös maaseudulla on näitä mahdollisuuksia paljon. Itse ainakin väitän, että oman perheeni hiilijalanjälki omakotitalossa asuen nykyaikaisella tekniikalla ja siten, että riista ja kala hankitaan siitä ympäröivästä luonnosta ja hyödynnetään, on erittäin pieni. Eli koko ajan tässä keskustelussa täytyy muistaa se kokonaisuus, että otetaan koko maan mahdollisuudet käyttöön.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten mennään puhujalistalle, edustaja Kulmala.

15.26 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ely-keskuksille nykyisin kuuluva poikkeamistoimivalta ehdotetaan siirrettäväksi kokonaan kunnille. Esityksessä pyritään osaltaan toteuttamaan hallitusohjelman tavoitteita ely-keskusten tehtävien sopeuttamisesta vähentyneisiin resursseihin ja suuntaamaan ne merkittävämpiin alueiden käytön kysymyksiin. Tämänkin vuoksi esitys on hyvä ja kannatettava.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Nykyinen poikkeamistoimivallan jakautuminen kunnan ja ely-keskusten kesken aiheuttaa päällekkäistä työtä ja hidastaa lupamenettelyjä. Tästä meillä jokaisella on varmasti hyviä ja huonoja esimerkkejä tiedossa. Tähän esitykseen sisältyvillä muutoksilla siirretään ainoastaan poikkeamistoimivalta kunnille mutta ei ehdoteta muutettavaksi lakiin sisältyviä poikkeamisperusteita. Poikkeamistoimivalta ehdotetaan siirrettäväksi myös ranta-alueelle rakentamisen osalta.

Tämä on oikeastaan ainut kohta, missä jouduin itse ajattelemaan asiaa syvällisesti, Suomessa kun rakennettavat rantatontit ovat varsin vähissä. Kuitenkin, kun esitystä lukee, voidaan todeta, että poikkeamistoimivallan siirtäminen koskee uuden rakennuksen rakentamista ranta-alueelle, jolla ei ole asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennuslupan myöntämisen perusteena, ellei kyse ole olemassa olevan asuinrakennuksen laajentamisesta tai korvaamisesta.

Mikäli tämä toteutuu, en näe mitään vaaraa sille, etteikö poikkeamistoimivaltaa voitaisi siirtää kunnille. Yhtenä perusteena on myös se, että joka tapauksessa kunnat vastaavat alueidensa käytön suunnittelusta yleisesti. Tällöin myös poikkeamistoimivallan tulee olla kokonaan kunnilla.

Valvonta on edelleen tiukkaa, enkä usko, että tämä menettely vähentää valitusten määrää. Ely-keskuksella säilyy valitusoikeus kunnan poikkeamispäätöksestä. Samoin muilla viranomaisilla on maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti valitusoikeus päätöksistä omaa toimialaansa koskevissa kysymyksissä. Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettyjä poikkeamisen edellytyksiäkään ei tässä esityksessä muuteta. Kunnan tulee myös edelleen pyytää ely-keskukselta lausunto silloin, kun poikkeaminen koskee merkittävästi keskuksen toimialaa, luonnonsuojelun kannalta merkittävää aluetta, rakennussuojelun kannalta merkittävää kohdetta tai aluetta taikka maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi varattua aluetta.

Arvoisa rouva puhemies! En näe mitään estettä tämän esityksen hyväksymiselle tällaisenaan. Päätöksentekijän tulee olla mahdollisimman lähellä asiakasta.

15.30 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Yksi Juha Sipilän hallitusohjelman tärkeimpiä tavoitteita on tarpeettoman hallinnollisen taakan, byrokratian ja liiallisen normituksen vähentäminen. Tämä nyt käsillä oleva maankäyttö- ja rakennuslain muutos on yksi keskeisimpiä konkreettisia saavutuksia, mitä näissä niin sanotuissa normitalkoissa nykyinen hallitus on saanut aikaiseksi. Tämä on kyllä sellainen asia, mitä on todella monessa kunnassa todella monella tilalla tosi moni suomalainen ihminen odottanut.

Arvoisa puhemies! Suomi on tuhansien järvien maa ja satojentuhansien tai miljoonien rantojen maa, ja pidän ihan hyvänä sitä, että myös rantarakentamisen osalta tämä poikkeamisvalta, valta myöntää poikkeuslupia, tulee kuntatasolle. Kuten edustaja Kulmala oikein ansiokkaassa puheenvuorossaan totesi, lainsäädäntö, ne perusteet, joilla poikkeamislupia myönnetään, ei tule muuttumaan, ja myös oikeusturva- ja oikeussuojakeinot puuttua tarvittaessa vääränlaisiin — lainvastaisiin tai muuten puutteellisiin — poikkeamispäätöksiin edelleenkin säilyvät.

Itse en näe huolta siitä, että kunnissa ei olisi riittävästi osaamista tehdä näitä päätöksiä ja siellä ei tunnettaisi riittävästi lainsäädäntöä. Osaaminen on kyllä kunnissa. Toivon, että me vihdoin ja viimein ympäristöpolitiikassa, luonnonsuojeluasioissa ja meidän yhdyskuntarakenteemme kehittämisessä ja rakentamisessa luottaisimme paikallisiin ihmisiin. Eivät ne

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

ihmiset, jotka asuvat rantojen lähellä, ihmiset, jotka kunnissa asuvat ja yrittävät, halua pilata sitä omaa elinympäristöään. Ei kukaan kunnanvaltuutettu, kukaan ympäristö- ja rakennuslautakunnan jäsen halua tahallaan luoda semmoista elinympäristöä, joka on epätarkoituksenmukainen. Kyllä meidän hallinnostamme pitää saada pois tämä ylhäältä alaspäin, Helsingistä muuhun maahan, tapahtuva ajattelu, jota vieläkin vähän on.

15.32 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta ja kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta annetun lain poikkeamisvaltaa koskevasta säännöksestä saattaa kuulostaa kovin byrokraattiselta ja siinänsä merkitykseltään vähäiseltä. Sitä nämä esitykset eivät kuitenkaan ole. Esitys tarkoittaa muun muassa sitä, että ely-keskusten sijaan kunnat saavat jatkossa päättää kaikista, muun muassa rantarakentamiseen liittyvistä, poikkeusluvista kaavoittamattomilla alueilla. Tämä oli koko maankäyttö- ja rakentamislain uudistuksen ääneen sanomaton tavoite.

Joku saattaa kysyä, mitä huonoa tässä nyt sitten on. Vastaan, että esimerkiksi se, että kun ympäristöministeriöltä ja ely-keskuksilta viedään valta vahvistaa poikkeusluvut, tuo valta siirtyy kuntien ylimmälle johdolle ja heitä lähellä oleville rakennusliikkeille, jotka saavat tästä eteenpäin huseerata kuten huvittaa. (Antti Kurvinen: Höpö höpö! — Mikko Kärnä: Höpö höpö!) Mitä tästä sitten seuraa, saattaa joku aiheellisesti kysyä. Vastaan, että esimerkiksi se, että pienen intressiryhmän nimissä tehdään kulloisenkin markkinatilanteen ja toiveiden mukaisia poikkeuslupia, muun muassa rantarakentamiseen, miettimättä luonto- tai virkistysarvoja. Kauppojen kaavoituksen osalta yhdyskuntarakenteen toimivuus ei ole ykkösprioriteetti. Tärkeintä on kuntien lyhyen aikavälin pikavoittojen maksimointi. Kun kansalaisten valitusoikeutta vielä rajataan, on helppo laskea, kenen pussiin normeja puretaan. (Antti Kurvinen: Ihmisten pussiin!)

Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee sitten norminpurkutalkoisiin, herää kysymys, estääkö byrokratia järkevän kaavoituksen. Vastaan, että ei estä. Puheet siitä, että ranta- ja hajarakentaminen olisi erityisen hankalaa, eivät kestä päivänvaloa. Kyse on pikemminkin mielikuvan jankuttamisesta ja siitä, että lakeja tulkitaan väärin eikä joustomahdollisuuksia hyödynnetä. Ympäristövaliokunta on lausunnossaan tuonut esiin aiheellisesti huolen, miten uudistus vaikuttaa yhdyskuntarakentamiseen ja sen hajautumiskehitykseen, ja kuten edustaja Mölsä omassa puheenvuorossaan toi esiin, hajautumiskehityksen riski on erityisen suuri erityisesti kaupunkiseutujen reuna-alueilla, joilla alhaisen tiheyden taajama-alueet lähtevät kasvuun.

Ympäristövaliokunnan mietinnön vastalauseessa on vielä muutama olennainen seikka, jotka tahdon tuoda tähän loppuun esiin. Ensimmäinen kysymys on: Miten uudistus istuu yhteen maakuntauudistuksen kanssa? Jos ely-keskusten asema muuttuu, kuinka järkevää on nyt tehdä tämänkaltaisia uudistuksia? Osauudistuksen tekeminen, ennen kuin itse suurempi uudistus on valmis, johtaa helposti turhaan työhön ja epäselviin tilanteisiin, joista puolestaan seuraa valitussumma, johon nykyiset tuomioistuinten resurssit eivät riitä.

Arvoisa rouva puhemies! Olen myös täysin samaa mieltä tähän mietintöön tehdyn toisen vastalauseen kanssa siitä, että poikkeamistoimivaltaa ei tule siirtää kunnille silloin, kun on kyse uudisrakentamisesta rannoille tai merkittävästä poikkeamisesta rakennussuojelua koskevasta kaavamääräyksestä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Myller. (Eduskunnasta: Vastauspuheenvuoro!) — Otetaan hetken päästä vastauspuheenvuoroja.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

15.36 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! On toki hyvä, että aika ajoin mietimme, ovatko käytännöt, joita olemme tottuneet noudattamaan, oikein vai pitäisikö niitä kenties muuttaa. Tästä on kyse myös tässä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annetussa laissa, niin että ely-keskuksille tällä hetkellä kuuluva poikkeamisvalta siirrettäisiin kokonaan kuntiin. Tässä osa on sellaisia asioita, joissa näyttää aivan selvältä, että on hyvä, että ne siirretään kuntiin, esimerkiksi juuri rakennusten muuttamiseen liittyvät kysymykset. Se, että toimistorakennus voidaan muuttaa asuinkäyttöön, on varmasti semmoinen asia, joka hyvin soveltuu siihen, että kunnat sen yksinomaan tekevät.

Sen sijaan kysymyksessä uudisrakentamisesta ranta-alueelle ja siihen liittyvistä poikkeamisista on yleisesti pidetty onnistuneena ja hyvänä sitä järjestelmää, joka tällä hetkellä on. Sitä puoltavat myöskin ne tiedot, jotka on meille annettu siitä, miten valitukset ovat menestyneet: Silloin kun ely-keskus on valittanut, ne ovat menestyneet erittäin hyvin, eli tämä on tarpeellinen tilanne, että ely on tämä valvova viranomainen. Toisaalta sitten taas kuntien osalta menestyminen näissä valitusportaissa ei ole ollut kovin hyvää. Eli tässä mielessä ei ole järkevää sitten tätä poikkeamista antaa sinne kuntiin.

Tässä on puhuttu byrokratian purkutalkoista. Se ei myöskään toteudu, koska tässä tulee sellaisia muutoksia, jotka aiheuttavat taas lisää valituksia. Myöskään ajankohta sille, että muutoksia tehdään, ei ole paras mahdollinen, koska olen ymmärtänyt, että hallitus ajaa maakuntauudistusta, ja silloin esimerkiksi elyjen tilanne tulee oleellisesti muuttumaan siitä, mikä se tällä hetkellä on.

15.38 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kirvoitti vastauspuheenvuoron minulle tuo edustaja Aallon puheenvuoro ennen kaikkea. Lailla maata on rakennettava, se on sellainen perinne, joka on ollut meillä jo ennen kuin on oltu itsenäisiä. Edustaja Aalto, kunnissa noudatetaan lainsäädäntöä. Siellä noudatetaan maankäyttö- ja rakennuslakia, siellä noudatetaan luonnonsuojelulakia, ympäristönsuojelulakia, kuntalakia, hallintolakia. Kunnissa ei mikään kuntien ylin johto, teidän kuvaamanne kuvitteellinen, joku ihmeellinen klikki, päätä näitä asioita, vaan sen päättää todennäköisesti kunnan ympäristölautakunta tai sen päättää virkavastuulla toimiva kunnan viranhaltija, ympäristötoimen viranhaltija. Ja myös siellä ympäristölautakunnassa luottamushenkilöt toimivat virkavastuulla. Heidät voidaan saattaa tarvittaessa vaikka rikosoikeudelliseen vastuuseen virkatoimistaan. En, edustaja Aalto, tiedä vihreitten kuntapoliitikoista, ehkä heillä sitten ei ole nämä asiat niin hyvin tiedossa, mutta itse kun olen 18-vuotiaasta lähtien ollut kunnallispolitiikassa, tiedän, että kyllä siellä tosissaan näitä ratkaisuja tehdään, poliittisia ratkaisuja, kun tiedetään, milloin se on viranomaistoimintaa, ja kunnissa poikkeamislupien myöntäminen on viranomaistoimintaa.

Kommentoin vielä edustaja Myllerille sen, että maakuntavirasto voi tulevaisuudessa ottaa ne ely-keskuksen tehtävät.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja pysytään näissä minuutin mittaisissa vastauspuheenvuoroissa.

15.40 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itselläniikin kirvoitti tämän vastauspuheenvuoron tuo edustaja Aallon puheenvuoro. Tässä on keskusteltu paljon Vihreän liiton ja muidenkin puolueiden ideologioista. Nyt lienee kyllä kaikille selvää, että usko ihmiseen ja usko kuntapäittäjiin ei ainakaan kuulu Vihreän liiton ideolo-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

giaan millään tavalla. Nyt edustaja Aallon puheenvuoro oli todella törkeää kuntapäättäjien ja kuntien viranhaltijoiden halventamista, ja siinä vielä esitettiin viittauksia johonkin korruptioon — aivan käsittämätöntä puhetta.

Ja samanlaiset terveiset voi kyllä lähettää tuolle edustaja Myllerille. Miksi te ette luota kuntiin ja kuntapäättäjiin? Miksi ette luota paikalliseen tietämykseen ja siihen, että siellä kyllä tiedetään, millä tavalla nämä asiat tulee hoitaa?

15.40 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisissä puheenvuoroissa opposition puolesta tuli esille se, että pitäisi jäädä odottamaan tätä maakuntauudistuskokonaisuutta ja nämä asiat siinä hoitaa. Mutta saanen huomauttaa, että tässä ollaan siirtämässä tehtäviä kunnille, ei todellakaan maakunnalle vaan kunnille. Jatkossa me tulemme keskustelemaan siitä, mitä kaikkia tehtäviä, rooleja tulee kunnalla olemaan, ja tässä on todella hyvä esitys pohjana sille, että kunnille, sinne lähelle, tulee tehtäviä hoidettavaksi. Hoidetaan tämä asia nytten marssijärjestyksessä alta pois, niin kuin järkevää onkin.

15.41 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys perustuu hallitusohjelmaan, ja hyvä, että päätöksentekovalta annetaan nimenomaan kunnille näissä poikkeamisasioissa. Tällä poistetaan päällekkäisyyksiä, päällekkäistä työtä kuntien ja ely-keskusten kesken. Se on hyvä asia. Tällä puretaan normeja.

Edustaja Myller nosti esille, että poikkeamistoimivallan uuden rakennuksen rakentamisessa ranta-alueelle tulisi olla edelleen ely-keskuksilla. Itse en näe sitä hyvänä asiana, että on monissa eri instansseissa tämä poikkeamisvalta, vaan on hyvä, että se nyt siirtyy kunnille. Kunnissa tiedetään, miten alueita halutaan kehittää. Itse asiassa tosiasia on, että ely-keskuksilla säilyy edelleen valitusoikeus kunnan poikkeamispäätöksistä. Sekin säilyy tässä.

15.42 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelman mukaan byrokratiaa vähennetään ja prosesseja sujuvoitetaan, mikä on aivan erinomainen tavoite. Tämä nyt käsitellyssä oleva lakiesitys on juuri tätä. Ihmettelen tätä edustaja Aallon esittämää ajatusta siitä, että muka olisi joku tämmöinen ylin ja viisain valta tässä maassa, ja nimenomaan taitaa olla edustaja Aallon ja edustamansa liiton, Vihreän liiton, ihmisille tämä poikkeussäännön valvominen tässä maassa aina sellainen, että heiltä se suurin viisaus, korkein viisaus, löytyy. Kyllä, aivan kuten edustaja Kurvinen totesi, kaikki nämä lait ovat kunnissa tiedossa. Lakeja noudatetaan, siellä on asiantuntemusta, ja jos jotakin asiaa joku ei osaa, niin puhelin toimii ja yhteydet toimivat. Kaikki tiedot ovat hallussa.

Tässä ei ole mitään muuta uhkakuvaa kuin se, että kun valtaa hajautetaan keskushallinnosta tänne maakuntiin ja kuntiin päin, se närästää oppositiopuolueita, mikä on tietenkin aivan ymmärrettävää. Hehän ovat tämän päätösvallan keskittämisen suuria tulenkantajia, mutta se on taas heidän asiansa. Keskustan asia ja hallituksen asia on hajauttaa hallintoa ja vähentää byrokratiaa, mikä on hyvä tavoite.

15.43 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Tämä lakiesitys on pääpiirteissään hyvä, ja on hyvä, että maankäytössä suurempi osa päätäntävaltaa siirretään kunnalle, jossa on, ellei nyt paras, niin useimmissa tapauksissa ainakin tarpeeksi

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

hyvä asiantuntemus. Mutta siinä pienessä osassa rakentamista, joka koskee rantarakentamista ja suojeltuja rakennuksia, päätösvallan poikkeusluvissa tulisi olla esimerkiksi ely-keskuksella. Kunnat ovat hyvin erilaisia: On 500 asukkaan kuntia ja 500 000 asukkaan kuntia. Joissain on asiantuntemusta, joissain ei. Esimerkiksi nimenomaan rakennushistoriallista asiantuntemusta en luule olevan riittävästi kaikissa kunnissa. Meillä on rakennusperintö, jota on ihan tarpeeksi tuhottu 60-, 70- ja 80-luvulla. Se ei ole niin rikas, etteikö sen kanssa kannattaisi olla varovainen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä viisi vastauspuheenvuoroa, jotka ovat siis edustajille Eestilä, Myller, Aalto, Halmeenpää ja Mikkonen, ja sitten mennään puhujalistalle.

15.44 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omasta mielestäni nämä rantarakentamisen poikkeamisluvat kuntiin ovat erittäin hyvä ja tervetullut uudistus, ja omasta mielestäni sillä ei ole mitään tekemistä minkään vireillä olevan hallinnonuudistuksen kanssa, koska nämä siirretään kuntiin ja siihen ei vaikuta mikään maakunnallinen uudistus. Tämän hetken käytäntö, minkä takia puollan tätä hallituksen esitystä, on se, että asiakas ei oikeasti aina tiedä, missä lupaprosessi menee. Välillä se on kunnassa, välillä se on ely-keskuksessa. Se pyörii siellä vuoden, ja kukaan ei tiedä siitä, ja kukaan ei ota kokonaisvastuuta. Nyt tämä asia selkiytyy, ja minun mielestäni kunnassa on se tietämys, mikä liittyy rakentamiseen ja kunnan sisällä rakentamiseen. Juuri tämmöistä normien purkua ja byrokratian yksinkertaistamista pitää viedä eteenpäin.

15.45 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmaan kukaan ei ajattele, että kunnat jotenkin tahallaan toimisivat väärin. Kysymys on juuri siitä, että kunnissa on hyvin erilaiset resurssit, pienissä kunnissa ei ole juurikaan resursseja hoitaa näitä kysymyksiä. (Hannu Hoskonen: Ei pidä paikkaansa!) Toinen kysymys on rantarakentamisen osalta esimerkiksi se, että kun on järvi, joka ulottuu usean kunnan alueelle, tehdään eri kunnissa erilaisia päätöksiä. Tässä on myös maanomistajan oikeusturvakysymys.

Kun puhuin tästä maakuntahallintouudistuksesta, täällä on joissakin puheenvuoroissa sanottu, että valitusoikeus näihin kuntien poikkeamisiin säilyy elyllä. Mutta millä elyllä? Me emme tiedä, mikä se ely tulee olemaan tulevaisuudessa. Ja kun katsoo näitä tietoja siitä, miten nämä poikkeamispäätökset ovat säilyneet oikeudessa, niin elyjen päätökset ovat säilyneet, kuntien päätökset eivät niinkään. Joten jo tästä... (Eduskunnasta: Ohhoh!) — Teillä on olemassa siellä tästä tiedot. — Eli tästä jo näkyy se, että kunnilla ei välttämättä ole resursseja kaikkiin näihin tehtäviin hoitaa niitä parhaalla mahdollisella tavalla.

15.47 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos lähtisin katsomaan tilannetta vaikka siltä kannalta, että Kittilän kunta, joka on tunnettu tosiaan tästä lainvoimaisesta toiminnastaan, rupeaisi myöntämään poikkeuslupia, kaupunginhallituksen jäsenet toisilleen rantatontteja, niin heräisi muutama kysymys varmasti.

Mitä tulee edustaja Hoskonen puheisiin siitä, että Vihreä liitto tässä nyt on ylipappina ja kaiken opettajana, niin ei pidä paikkaansa, pohjaamme tutkittuun tietoon asioitamme. Muun muassa professori Raine Mäntysalo Aalto-yliopiston maankäyttötieteiden laitokselta ei löydä ehdotuksesta juurikaan positiivista sanottavaa: "En näe tätä hyvänä kehityksenä. Byrokratiatalkoiden nimissä heikennetään kansalaisten valitusoikeutta ja valtiovallan

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

edellytyksiä." Ely-keskuksen ja ympäristöministeriön ohjausvallan heikentäminen voisi Mäntysalon mukaan johtaa esimerkiksi kauppapaikkojen kaavoituksen ylimitoitukseen, kun kunnat saavat vapaammin ajaa omia etujaan. Lopputuloksena voisi olla yhdyskuntarakenteellisesti toimimaton ja kestämaton suunnittelu. Juuri tästä samasta asiasta olemme käyttäneet monia puheenvuoroja, juuri tästä asiasta tahdomme tuoda tämän meidän oman painotuksemme tähän käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vastauspuheenvuoro vielä, edustaja Halmeenpää, ja vielä Mikkonenkin siellä listalla on, ja sitten on vielä kaksi herrahenkilöä sieltä ta-
karivistä, Kurvinen ja Kärnä. Sitten mennään listalle.

15.48 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pyysin tämän vastauspuheenvuoron oikeastaan siksi, että haluaisin vain tässä todeta, että emme kyllä voi aivan kirkkain silmin väittää, etteikö kunnissakin huteja tapahtuisi ja joskus virheitäkin sattuisi, että en oikein luota sellaisiin puheisiin, että kunnissa asuisi kaikkivoipa viisaus ja koskaan ei lainsäädännön suhteen virheitä tehtäisi.

Kerronpa esimerkin turhasta valituksesta Oulaisten kaupungista Pohjois-Pohjanmaalla, jossa tilanne on juuri parhaillaan sellainen, että keskustajohtoinen virkamies ja poliittinen johto on evännyt maanomistajalta omalle maalleen haja-asutusalueella oikeusvaikutteisen osayleiskaavan mukaiselta rakentamispaikalta rakentamisluvan. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Kyse on varmaankin henkilösuhteista, koska kyse on pienestä kunnasta. Kävi nimittäin niin, että rakennusvalvonta ei tätä rakennuslupaa maanomistajalle myöntänyt. Kaupungin valvontalautakunta todettuaan päätöksen lainvastaiseksi myönsi rakentamisluvan, ja juuri nyt Oulaisten keskustajohtoinen ja keskustaenemmistöinen kaupunginhallitus on päättänyt valittaa tästä päätöksestä hallinto-oikeuteen. (Hannu Hoskonen: Se on aivan oikein, hallinto toimii!) Että tällaista tapahtuu. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

15.49 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Itse näen tämän asian nimenomaan tasapuolisuusnäkökulmasta, mikä koskee nyt tätä rantarakentamista. Rantatontithan ovat hyvin haluttuja, ja kunnathan usein haluavat luoda tämmöisiä avaintontteja houkutellakseen asukkaita rantojen ääreen. Nyt kuitenkin, jos meillä on vesistöjä tai järvi, joka ulottuu monen eri kunnan alueelle, on ihan selvää, että jos kukin kunta itsenäisesti tekee näitä päätöksiä, niin silloin kyllä tämä tasapuolisuus kärsii ja myös maanomistajien tasapuolisuus siinä kärsii. Sen takia on parempi, että nämä katsotaan yhtenäisesti. Ja niin kuin tässä on tullut esille, ely-keskus on hyvin pätevä ollut tässä verrattuna kuntiin: jos mietitään niitä valituksia, mitä on tehty rantarakentamisesta, niin ely-keskukseen kohdistuvista vain 9 prosenttia on menestynyt, kun kuntiin kohdistuvista päätöksistä 44 prosenttia on mennyt näistä valituksista läpi, ja tämä on minun mielestäni hyvin oleellista. Samoin asiantuntemus on tullut esiin, se että pienissä kunnissa ei valitettavasti ole sitä asiantuntemusta, koska henkilökuntaa on niin vähän. Olen itse sen hyvin huomannut nyt, kun meillä on Joensuuun monta pientä kuntaa liittynyt: ei siellä valitettavasti ole siltä tekniseltä puolelta niin paljon sitä asiantuntijahenkilöresurssia tullut.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kurvinen, 1 minuutti.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

15.51 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kolme pointtia nyt vielä tähän keskusteluun.

Ensimmäinen pointti: kuntien osaaminen ja pienet kunnat. Kunnilla on jo nyt mahdollisuus järjestää omia viranomaistoimintojaan yhteistyöllä. Jos on tilanne, että pieni kunta ei itse selviydy rantarakentamisen luvituksesta ja rakennussuojeluasioista, yhteistyötä voi tehdä toisten kuntien kanssa ja tehdään jo tällä hetkellä.

Edustaja Myllerille: Mitä tapahtuu ely-keskuksille? Täällä on tietysti hirveätä pekulointia tällä hetkellä, spekulointi-pekulointia, mutta spekuloin nyt itsekin sitten vähän. Kyllähän meillä jonkinlainen maakuntavirasto tai muu valvontaelin näihin valvontatehtäviin tulee edelleenkin jatkossakin, joten tämä ei ole peruste jättää tätä lakia hyväksymättä. Lisäksi maakuntauudistuksen yksi pointti on se, että kunnat voivat sopia, tehdäänkö yhdessä maakunnallisena toimintana vai kunnissa.

Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä ihmiskuvien ero tulee esiin eri puolueilla ja liikkeillä. Minä itse alkilaisena ja keskustalaisena uskon, että ihmiset haluavat tehdä hyvää paikallistasolla ja tuntevat sen tilanteen (Puhemies koputtaa) siellä itse.

15.52 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi edustaja Aallolle totean, että Kittilä on kunta eikä kaupunki.

On myös hyvä nyt muistaa tässä keskustelussa se, että näitä huteja, joita tietysti tapahtuu, kun paljon tehdään päätöksiä, tapahtuu myös näissä elyissä. Itse luotan kuitenkin kaikista eniten siihen paikalliseen näkemykseen, paikalliseen päätäntävaltaan, ja kuten tuossa jo aiemmin totesin, on tullut varmasti kaikille nyt hyvin selväksi, että Vihreän liiton ideologiaan tämä paikallisuuden kunnioittaminen ei kuulu millään tavalla.

Nämä puheet siitä, että pienet kunnat olisivat tehottomia eikä siellä olisi resursseja, kylä entistä pienen kunnan kunnanjohtajaa jollakin tasolla loukkaavat. Kyllä siellä kunnissa pyritään huolehtimaan niistä lakisääteisistä velvoitteista, joita kunnille on asetettu. On tietysti kunnanjohtajan tehtävänä turvata tähän toimintaan sellaiset resurssit, että näistä selviydytään. Ja kuten edustaja Kurvinen totesi, laajaan yhteistyöhön on pienissä kunnissa nykyiselläänkin erinomaiset mahdollisuudet.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Menemme tässä vaiheessa puhujalistaan ja palaamme sitten vielä debattiin myöhemmin.

15.53 Satu Hassi vihr (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä välillä tuntuu, että keskustelun aiheena ja hallituksen esityksen aiheena on eri puolueiden ihmiskuvat. Haluaisin nyt kuitenkin muistuttaa, että keskustelemme siitä, millä tavalla saamme aikaan hyvää yhteisen edun mukaista kaavoitusta ja maankäytön suunnittelua.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulen esittämään pykälämuutosta 171 §:ään sen mukaisesti kuin on tässä mietinnön toisessa vastalauseessa.

Jälleen myöskin tämä lakiesitys on sellainen, että isosta osasta valiokunta on yksimielinen, ja uskon, että myöskin koko eduskunta on yksimielinen esimerkiksi siitä, että siirretään kunnille poikkeamistoimivalta silloin, kun muutetaan teollisuus- ja toimistorakennusten käyttötarkoitusta esimerkiksi asumistarkoitukseen. Erimielisyys koskee rantauudisrakentamista ja rakennussuojelua.

Täällä on paljon puhuttu siitä, että sinänsä ne lain kriteerit siitä, millä edellytyksillä saa myöntää poikkeuslupia ja minkälaisia päätösten pitää lain mukaan olla, eivät muutu. On

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

vakuutettu, että kunnissa osataan. Kuitenkin kertaisin nyt valiokunnan mietintöönkin sisältyvät luvut.

Valiokunta toteaa: "On mahdollista, että kaikissa kunnissa ei ole samantasoista osaamista ja 15 vuoden aikana muodostuneen oikeuskäytännön tuntemusta. Kuntien myönteisiin poikkeamispäätöksiin vuosina 2008—2010 kohdistuneista valituksista hyväksyttiin 65 prosenttia." Siis noin kaksi kolmasosaa kuntien poikkeamispäätöksistä tehdyistä valituksista meni läpi, kun ely-keskuksen vastaavista päätöksistä vain 9 prosenttia. Eli valiokunta toteaa, että kuntien päätösten pysyvyys oli selvästi heikompi.

Maankäyttö- ja rakennuslain seurantatyöryhmän raportin mukaan kuntien rantakaavoihin kohdistuvista valituksista hyväksyttiin jopa yli 70 prosenttia, ja kaikista kaavamuuodoista juuri rantakaavat ovat heikoimmin kestäneet oikeudessa. Tämäkin kuvastaa sitä, että rantarakentamiseen kohdistuu kunnissa sellaisia paineita, joita monet kollegat ovat tässä keskustelussa kuvanneet ja joiden tuloksena ei välttämättä synny kestäviä eikä edes lainmukaisia päätöksiä.

Yksi näkökulma, jota ei ole vielä tuotu esille — ainakaan en ole huomannut — on rakentaminen tulvariskin alaisille ranta-alueille. Meillä on kuntia, joissa on kunnanjohtossa suurta halua kaavoittaa paikkoihin, jotka ovat sinänsä varmaan viehättäviä asuinpaikkoja mutta joihin kohdistuu tulvariski ja joihin ely-keskus ei ole tätä lupaa antanut. Pahoin pelkään, että meillä tullaan tässä asemassa näkemään epäviisaita päätöksiä.

Muun muassa edustaja Adlercreutz otti esille myöskin rakennussuojelun, ja ainakin edustaja Aalto myös. Itse tulen Tampereelta, joka ei ole mikään pieni paikkakunta ja jossa kaiken järjen mukaan pitäisi olla ja onkin valmistelukoneistossa asiantuntemusta, mutta siltikin omaltakin paikkakunnaltani tiedän tilanteita, jolloin on ollut kunnan päätöksenteossa suuri houkutus jonkun tahon lyhytaikaisen taloudellisen edun ajamisen nimissä tehdä sellaisia päätöksiä, jotka olisivat toteutuessaan tuhonneet kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia ja miljöitä. Näistä on paljon käyty taisteluja, ja monia näitä päätöksiä, joita on valtuustossa tehty, on sitten oikeusasteissa muuttunut. Ja lähestulkoon kaikki ne asiat, joista esimerkiksi minun valtuustourani alkutaipaleella 80-luvulla kiisteltiin ja joista kaupunki teki näitä purkavia päätöksiä, jotka oikeudessa sitten kumoutuivat, ovat sellaisia, että nyt suunnilleen kaikki ovat onnellisia siitä, että ne rakennukset ja miljööt ovat säilyneet. Ja sen vuoksi myöskin merkittävässä muutoksissa sellaisiin rakennuksiin ja kohteisiin, joihin kohdistuu suojelua, jättäisin poikkeamisvallan ely-keskukselle. Pienempiin muutoksiin kyllä olisin valmis antamaan kunnalle valtuudet.

15.58 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä toimitaan täysin hallitusohjelman mukaisesti. Erityisesti jälleen kiitän ympäristöministeriötä siitä, miten sillä sektorilla on tätä byrokratiaa päästy purkamaan.

Tämä kyseinen esitys on näissä rakentamispuolen ja kaavoituspuolen asioissa nyt ensimmäinen asia. Hallitusohjelman mukaisesti tälle sektorille on tulossa muitakin selvitysasioita, jotka vievät tätä kyseistä kehitystä järkevällä tavalla eteenpäin.

Tämä kyseinen esitys tulee todellakin purkamaan byrokratiaa ja päällekkäistä turhaa työtä, mihin meillä ei tänä päivänä yhteiskunnassa ole todellakaan varaa. Tämä tulee nopeuttamaan ja selkeyttämään lupien myöntämis- tai kieltämisasiota. Tässä haluan korostaa sitä, että kunnissa päätökset tehdään aina lakien mukaisesti. Ne on tehtävä lakien mukaisesti.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Semmoinen homma sitten, että tässä kyseisessä materiaalissa tuotiin esille se, että 65 prosenttia kuntien päätöksistä tehdyistä valituksista hyväksyttiin. Mutta nyt olennainen asia: kuinka suuri osa meni läpi valittamatta? Eli suurin osa on hyväksytty semmoisenaan, ja ne asiat, jotka on katsottu valittamisen arvoisiksi, on vasta valituksessa otettu käsittelyyn, ja niistä valituksista on hyväksytty 65 prosenttia. Eli suurin osa kuntien tekemistä päätöksistä on hyväksytty sellaisenaan. Olennainen määrä näistä päätöksistä on mennyt ely-keskuksille, ja siellä on poikkeuslupa-asia otettu käsittelyyn, ja siellä on tiukka menettely. Mutta muistetaan, että kuntien virkamiehet toimivat lakien mukaisesti. Olen itse toiminut niin pitkään kunnan virkamiehenä, että kyllä minä tiedän, mitä lakien mukaan toimiminen on.

Sitten seuraavana asiana nämä ranta-alueet. Ei tälläkään päätöksellä tulla missään nimessä jokaista rantaa rakentamaan täyteen. Itsekin tiedän sen kuntapäättäjänä, kunnassa toimivana henkilönä, että emme me tule niitä rantoja täyteen rakentamaan, emme varmastikaan, koska meillä kaikissa asioissa kaavoitus on kuitenkin se pääasia. Kunnat lähtökohteisesti tekevät kaikki päätösaasiat kaavoihin perustuen. Kyse on tässäkin lakiasiaissa vain poikkeuslupamenettelyasioista.

Huomioitavaa on se, että elyllä tosiaankin säilyy valitusoikeus kunnan päätökseen. Tässä tulee esille se, mikä on elyjen rooli jatkossa, mikä se maakuntauudistuksessa tulee olemaan. Itse olen perehtynyt nytten aika tarkasti siihen, mikä on tässä uudistuksessa tarkoitus, miten elyn ja avin osalta ympäristöpuolen asiat tulevat jatkossa menemään. Niistä elyinkin ympäristöpuolen asioista huomattava osa tulee todennäköisesti pysymään valtionhallinnon alaisissa toiminnoissa ihan sen takia, että siellä on tiettyjä valvonta-asioita, mistä ei ole järkevää, että kuntatason päättäjät päättävät. Elikkä tältä osin minä ainakin olen aika lailla huojentuneella mielellä ja helpottuneena siitä, että kuntienkin virheellisistä päätöksistä valittamiset menevät varmasti oikealla tavalla eteenpäin.

Lopuksi: Kiitoksia muuten tämän salin porukoille. Minusta on mahtavaa kuulla se, kuinka tämä sali on täynnä maaseutumyönteisiä ihmisiä. Todellakin kaikista puolueista näkyvät olevan ihmiset sitä mieltä, että maaseudulla saapi asua, siellä ei tuoteta hiilijalanjälkiä kovin paljon sen kummemmin, mitä muuallakaan. Kyllä me tästä hyvin eteenpäin pääsemme, kun kerran maaseudullakin on näin hyvä asua. Jatkossakin saamme jokainen valita, asumme kaupunkissa vai maaseudulla. Elikkä jatkamme tätä yhteistä vihreää aatetta eteenpäin.

16.03 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Olen omassa kotikaupungissani Joensuussa ollut kuntapäättäjänä vuosikymmeniä ja seurannut kaavoitusprosessia ja sen toteutusta vuosikausia hyvinkin läheltä. Olen sitä mieltä, että tämä lakimuutos on kannatettava lukuun ottamatta näitä rantakaavoja, joista olen samaa mieltä esitettyjen vastalauseiden kanssa. Täällä keskustelu kuulostaa olevan oppositio—hallitus-asetelman mukainen, mutta käsittääkseni myös hallituspuolueiden edustajissa on henkilöitä, jotka suhtautuvat kriittisesti tähän rantarakentamisen osioon tässä laissa.

Mutta kuten sanoin, muilta osin lakimuutos on hyvä, sillä se siirtää päätösvaltaa kuntiin, lähemmäksi ihmisiä. Joensuun arviointien mukaan poikkeamislupamenettely tulee lyheneeseen jopa 3 kuukaudella, ja se on ihan hyvä asia. Poikkeamistoimivallan siirtyessä kunnille on kuitenkin riskinä, että nämä päätösten linjaukset tulevat vaihtelevaan kunnittain, vaikka laki on kuinka sama. Ja näin kyllä todennäköisesti käy, koska päätöksiä tekevien viranomaisten määrä lisääntyy moninkertaiseksi, ja kyllä se vain totta on, vaikka täällä on

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

toisinkin sanottu, että kuntien resurssit, osaaminen ja toimintakulttuuri ovat hyvin erilaisia: joissakin tehdään hyvää yhteistyötä, mutta ei sekään aina onnistu. Lopputuloksena voi olla se, että kansalaisia kohdellaan luvanhakijoina eri tavalla maan eri osissa ja eri kunnissa, ja se ei tietysti ole tavoiteltava tilanne. Ja sen takia meillä onkin tässä lain toimeenpanossa tarpeen miettiä erilaisia keinoja, joiden avulla voidaan varmistaa, että poikkeamishakemusten ratkaisemisessa säilyy riittävä tasapuolisuus ja yhteiset kriteerit koko maassa, asuupa ihminen missä tahansa.

Toivon, että tämän lain täytäntöönpanossa järjestetään nyt sitten riittävästi koulutusta kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaisille ja tällä tavalla voidaan edistää kansalaisten tasapuolisuuden toteutumista eri puolella Suomea.

16.05 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Majjala käytti tässä viimeksi hyvän puheenvuoron siinä, kun hän kehui ympäristöministeriön tässä asiassa toimivan esimerkillisesti ja noudattavan hallituslinjauksissa tehtyä päälinjausta normien ja kankeiden säädösten purkamisesta. Totesin talousarviokeskustelussa, että tämä on yksi talousarvion tärkeä osa, ja nyt ollaan myönnetty, että hallitus on tarttunut tähän aiheeseen määrätietoisesti ja tehokkaasti muun muassa ympäristöministeriön työn kautta. Tässä asiassa on elämäntilanteittain tehty muutoinkin erittäin hyvää työtä.

Tämän asian yhteydessä kannatan tietysti kokonaisuudessaan nyt esillä olevaa lainsäädännön uudistusta. Edustaja Kurvinen on monissa, erittäin hyvissä, paljonkin juridiikkaa käsittelevissä puheenvuoroissaan lausunut mainiosti — ja edustaja Kärnä äsken viimeksi — että kaikkea toimintaahan kunnissa säädetään laeilla ja lakien kunnioittaminen on keskeinen periaate kaikessa päätöksenteossa.

Yritin tutustua tämän lain esitöihin. En löytänyt tässä eräisiin täällä oleviin esityksiin sellaista ohjeellista suuruutta. Tämä rakennusoikeuden käsite "vähäistä suurempi" ei minulle aivan valkene. Ehkä se on valiokunnassa ollut esillä joidenkin esimerkkien kautta, mutta siitä on syytä löytyä kunnissa joku yhteinen dimensio tämän säädöksen sisällöstä, jotta siihen löytyisi se kultainen keskitie tärkeässä, erittäin tärkeässä, sanonnassa, mikä on "vähäistä suurempi". Se on vähän tuollainen noin-käsitteeseen verrattava — monessa lainsäädännössä on "noin" — ennen kuin sille löytyy sisällöllisesti määräys.

Siinä, mikä koskee rantarakentamista, on aivan oikein tämä, mihin on päästy, mutta minun mielestäni tässä on eräs puute. Tämä puute on jo tuossa aikaisemmin mainitussa: alueessa, joka on jo kaavoitettu, jossa on asemakaava tai siihen verrattavissa oleva muu säännös. Siihen sisältyy sellainen epäkohta, että tämä poikkeuslupamenettely ei niitä koske. Katsotaanpas tilannetta, missä eri maanomistajat ovat eri tahtia järven eri alueilla rakentaneet, aikaisemmin on voitu järven toinen puoli rakentaa tiiviisti, silloin kun ei mitään määräyksiä meillä ollut, jos sinne on ollut lyhyempi matka, vaivalloista kulkea järven toiselle puolelle. Jos tulee esille se tilanne, että siellä järven toisella puolella asuvat ovat säästäneet maitaan, ei ole ollut sellaista kiinnostusta vielä mutta myöhemmin syntyykin kiinnostus näillä omistajilla rakentaa tuohon ja tuohon niemeen, niin tämän järven toisen puolen rakentajat, aikaisemmat rakentajat, ovat muun muassa tämän vesistön mitoituksen kautta käyttäneet oikeuden kokonaisuudessaan ja nämä, jotka säästeliäästi ovat eläneet tonttien suhteen, eivät ole niitä myyneet tai ovat myyneet vain jostakin jonkun palan — mutta sitten mamma tai pappa haluaa rakentaa itselleen kesäpaikan vanhuudenpäiville — eivät enää saakaan sitä. Kun ely-keskusten asemaa tuossa maakuntahallinnossa ratkotaan täsmälli-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

semmin, tähän asiaan pitäisi vielä palata ja tuumia tämän kohdan sisällön tärkeyttä ja merkittävyyttä.

Tässä joissakin puheenvuoroissa mainittiin, että meillä on puute rannoista. Kun lentokoneella lentää ympäri Suomea, niin näkee, että kyllä meillä rantoja piisaa. Se on tietysti niin, että kaikkein halutuimmat paikat on joissakin tapauksissa hyvin vahvasti jo rakennettu ja ne ovat täynnä. Sen ymmärtää kansalaisjärkikin, eivätkä sellaisen asian eteen kuntien päättäjät joudukaan. Sanoisin samaa kuin edustaja Maijala: pelkkien lukumäärien laskeminen ja sen esiin tuominen, monessako on valitus onnistunut ja monessako ei, ei näytä kokonaisuutta, kuinka paljon niitä on ollut. Yksittäiset luvut eivät ikinä vertailussa merkitse yhtään mitään.

16.11 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys rakentamiseen liittyvien poikkeuslupien siirtämisestä kunnille on erittäin hyvä ja tervetullut ja hallitusohjelman mukainen esitys, jolla byrokratiaa vähennetään ja ennen kaikkea tällaista turhaa viivytystä rakentamisesta poistetaan. Se on hyvä asia, ja tervehdin sitä suurella ilolla.

Tämän keskustelun aikana olen hieman ihmetellyt sitä, että monessa puheenvuorossa on annettu ymmärtää tai sellainen mielikuva on syntynyt, että rakentaminen olisi jotenkin villiä tuolla maaseudulla. Eihän se pidä paikkaansa, ihan siellä on samat kaavamääräykset ja samat lait. Joku edustaja käytti hyvän puheenvuoron — taisi olla edustaja Kurvinen — kun totesi, että kaikkia lakeja noudatetaan, ja sitten pitää muistaa, että esimerkiksi lautakuntien luottamushenkilöt ovat tehtävissään virkavastuulla. Heitä koskee se sama vastuu kuin kunnanjohtajaa tai rakennusinsinööriä, joka esittelee nämä rakennuslupa-asiat lautakunnalle ennen päätöksentekoa. Elikkä ei ole olemassa mitään villiä länttä.

Ja toinen asia sitten on se, että hallitus on ohjelmassaan määritellyt sen, että meidän pitää saada rakentaminen tässä maassa liikkeelle, koska rakentaminen aidosti luo uutta, se luo toimeentuloa, se luo työpaikkoja, se tuo valtiolle verotuloja. Muistakaa hyvät, arvoisat edustajakollegat, että joka ainoan talon — jos joku, vaikka edustaja Aalto, ostaa itselleen uuden omakotitalon — hinnasta suurin piirtein puolet on yhteiskunnalle meneviä veroja. Jos vaikka miljoonan talon ostaa, niin puolet siitä, 500 000 euroa, paukahtaa valtion tilille siitä miljoonasta. Kun talo on rakennettu, niin valtio on ottanut päältä veroina noin puolet sen kiinteistön hinnasta. Elikkä jos me rakentamisen saamme maassa liikkeelle, niin se nostaa tämän maan elintasoa, hyvinvointia ja vähentää velanottoa ja tuo kunnille ja yhteiskunnalle toimintatoleranssia lisää. Se on erittäin hyvä asia.

Tällaiset vähäiset poikkeamiset ja toimivallan siirtämiset, kuten esimerkiksi tontti- ja rakennuspaikkakohtaisesta kokonaisrakennusoikeudesta poikkeaminen, ovat aivan perusteltuja ja hyviä. Jos esimerkiksi lapsiperhe rakentaa taloa ja jos se 10—20 neliötä, yhden huoneen tai peräti kahden huoneen verran, tarvitsee tilaa lisää ja menee yli sen säädetyn määräyksen, niin se 10—20 prosenttia olkoon ja myönnettäköön, koska siihen on hyvä peruste eikä se maailmaa kaada, jos se 20 neliötä tulee lisää siihen omakotitalon rakennusoikeuteen sillä kaavoitetulla alueella, mikä tähän lakiesitykseen sisältyy. Elikkä tämä on erittäin järkevää ja hyvin kansanomaista ja ihmisläheistä politiikkaa, että huomioidaan myös nämä poikkeustilanteet positiivisesti.

Kun Suomi on Euroopan unionin harvimmin asuttu maa, niin minkä takia me tässä maassa yritämme tehdä kaikkemme, jotta ei maaseudulle voisi rakentaa? Nythän olemme jo tehneet ensimmäisen päätöksen siitä — se on jo voimassa — että maakuntakaavoista päättäminen on siirretty maakuntavaltuustoille. Nyt on tämä käsittelyssä, poikkeamispää-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

tösten saaminen kuntien päätettäväksi, mikä on hyvä asia. Ja vielä on tulossa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden muuttaminen sellaiseen asentoon, että maaseudulle rakentaminenkin on mahdollista.

Elikkä nämä kolme asiaa peräkkäin luovat sen mahdollisuuden, että maalle pitää pystyä rakentamaan, ja se on valtakunnan kannalta äärimmäisen tärkeä asia. Oppositiokin on erittäin suurella lämmöllä lähtenyt kannattamaan hallituksen esitystä biotalouden nostamisesta tämän maan tärkeimmäksi uudeksi nokiaksi, niin kuin sanonta kuuluu, mutta eivät nämä biotalouden työpaikat synny, ellei siellä maaseudulla ihmisiä asu ja se työvoima asu siellä. Metsienkäyttö vaatii, että ne ihmiset asuvat siellä paikan päällä. Monitoimikonekukset, konekukset, rekkamiehet ja monet, monet muut ammattilaiset, miehet ja naiset, jotka siellä maaseudulla asuvat — heitä tarvitaan tämän Suomi-nimisen valtion hoidossa niin metsässä kuin pelloillakin, niin tehtaissa, terveyskeskuksissa kuin kaupoissakin. Kaikkialla täällä tarvitaan työvoimaa, ja jos ihmiset eivät maaseudulla asu, niin se maaseutu kuihtuu.

Nyt parhaillaan menossa oleva uusi ympäristöministeriön suuri ihmeellisyys on tämä maisemansuojeluhanke, jota nyt ollaan viemässä kivin ja kirvein läpi, ja siitäkään ei ympäristöministeriö ole tiedottanut rehellisesti, elikkä annetaan ymmärtää, että tässä maisemia suojellaan. Maisemia ei pysty suojelemaan kukaan muu kuin se ihminen, joka asuu siellä maaseudulla. Ne pellot ovat syntyneet kuten kotikunnassani Ilomantsissa, jossa 500 vuotta sitten ensimmäiset pellot raivattiin. Eivät ne pellot siellä säily millään ympäristöministeriön suojeleluohjelmalla eivätkä millään EU-hankkeella, vaan ne säilyvät sillä, että se maanviljelijä viljelee sitä peltoa ja hoitaa niitä omia metsiään, pitää tiet kunnossa ja kulttuurimaiseman kunnossa. En tiedä maailmassa yhtään kulttuurimaisemaa, joka säilyisi ilman ihmistä. Ei ole olemassa vihreilläkään eikä ole keskustallakaan eikä vasemmistoliitolta semmoista taikasauvaa, että voisi jäädyttää luonnon tilanteen tähän hetkeen — että tällaisena säilyköön kaikki. Joka ainoa pelto metsitty kymmenessä vuodessa, kun viljely loppuu. Tämä olisi meidän syytä muistaa ja antaa arvo sille ihmiselle, joka haluaa siellä maaseudulla asua ja rakentaa, eikä pyrkiä tekemään keinotekoisia esteitä.

Tämä lakiesitys, minkä hallitus on nyt tuonut eduskuntaan mietinnön muodossa, on hyvä ja tukee hallituksen tavoitetta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajat Myller ja Aalto, sitten taas listalle.

16.16 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu siitä, että kuntia sitoo kaavoitus ja sen kaavoituksen mukaan rakennetaan. Tämä on erittäin hyvä, koska se on tasapuolinen tapa ottaa huomioon eri intressit ja se tapahtuu demokraattisessa päätöksenteossa. Tämän hallituksen esityksen perusteluissa on kuitenkin myös ympäristöministeriö kiinnittänyt huomiota siihen, että on ongelmallista se, että poikkeusmenettelyä käytetään myös tilanteissa, joissa kaavoitus olisi tarpeen, eli on pelkona, ellei näihin asioihin todella kiinnitetä huomiota, että kaavoitus jää sivuun ja sen sijaan käytetään näitä poikkeusmenettelyjä, mikä on ongelma paitsi sen yhteisen intressin löytämisessä myös monta kertaa sitten eri tahojen tasapuolisessa kohtelussa. On päivänselvää, että rakentamisen pitää olla mahdollista siellä, missä ihmiset haluavat asua, mutta sen täytyy tapahtua järjestäytyneesti kaavoituksen kautta.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro vielä edustaja Aallolle, siten listalle.

16.18 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Hoskosta. Äskeinen puheenvuoronne oli teidän tämän päivän rakentavin puheenvuoronne, kiitoksia siitä. (Hannu Hoskosen puheenvuoro) Mutta se, mikä tuli viitteessänne, että ympäristöministeriö ei ole toiminut rehellisesti — eli sanoitte, että ympäristöministeriö on toiminut epärehellisesti — on aika raskas syytös.

Mutta itse asiaan. Se syy, minkä takia esitämme tiettyjä huolia täällä opposition rintamissa, on nimenomaan se yhdyskuntarakentamisen hajauttaminen. Ennen kaikkea, kun mennään taajamista ulospäin, tästä olemme huolissamme kuten myös tästä niukkuushyödykkeestä — jos kansantaloustieteen termejä käytän — eli näistä kaikkein parhaimmista herkkupaikoista, rantatonttien myymisistä. Ennen kaikkea, kun kyseessä on vaikkapa yleinen virkistysalue ja sitten mietitään, kaavoitetaanko se tosiaan sitten yksityiskäyttöön, tässä syntyy tällainen ristiriitatilanne, kuten myös kaavoittamisessa ja rakentamisessa tulvariskialueelle. (Puhemies koputtaa)

Ihan viimeisenä sanon vain sen, että tämä 65—90 prosenttia eli tämä kuntien päätösten pysyvyys oli semmoinen asia, mikä herättää (Puhemies: Aika!) myös huolta.

16.20 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen lakiesitys lähtee todellakin siitä, että jatkossa nämä poikkeamispäätökset tulevat aina kunnan kirjekuoreen eli kaikista poikkeamista päätösvalta siirtyy kuntatasolle elyiltä. Sinänsä itse koen, että paljoa jo olemassa oleva tilanne ei muutu, sillä jo nyt valtaosa poikkeamispäätöksistä on tehty lähellä eli siellä kunnissa. Kuulostaa siis todella luontevalta, että poikkeuslupien kautta tapahtuvasta alueiden kehittymisestä päätetään kunnissa, jotka vastaavat myös omasta kaavoituksestaan. Pääsääntöisesti se, että päätösvalta on kunnissa, kuulostaa hyvin tarkoituksenmukaiselta, ja siitä syystä tämä hallituksen lakiesitys on lähes kokonaisuudessaan varsin kannatettava.

Mitä tulee näihin maisema-arvojen vastaisiin hankkeisiin, niin niitäkin pitää olla jatkossa rohkeutta selkeästi kyseenalaistaa, jos siihen on tarvetta.

Tässä hallituksen esityksessä on paljon hyvää, niin kuin tässä jo aikaisemmin totesin, ja siinä on paljon tätä päivää. Mutta me jätimme sd-valiokuntaryhmänä valiokuntatyössä vastalauseen yhteen asiakohtaan, joka koskee rakentamista ranta-alueella, ja se on tullut täällä tänään jo ilmi tässä keskustelussa. Me siis ehdotimme, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on jatkossakin toimivalta myöntää poikkeus silloin, kun kysymyksessä on uuden rakennuksen rakentaminen ranta-alueelle, jolla ei ole voimassa 72 §:n 1 momentissa tarkoitettua kaavaa, ellei kyse ole olemassa olevien asuinrakennusten laajentamisesta tai korvaamisesta. Kaikissa muissa tapauksissa poikkeamistoimivalta voi olla meidän mielestämme kunnalla. Me näimme ja näemme edelleen, että näin voidaan paremmin turvata kansalaisten yhdenvertaisuus esimerkiksi tilanteessa, jossa saman järven ranta-alueita omistaa usea kunta, ja tämä ei ole mitenkään harvinaista.

Loppuun en malta olla toteamatta, että kukaan ei tässä salissa varmastikaan väheksy kunnissa olevan henkilökunnan halukkuutta tehdä kansalaisia koskevia oikeita päätöksiä mutta resurssit, osaaminen ja mahdollisuudet ovat kovin erilaista luokkaa eri kunnissa.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

16.21 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Toteaisin nyt vielä sen lisäksi, mitä tässä muun muassa edustajat Myller ja Aalto ovat todenneet, että pidän hyvin kyseenalaisena sitä, että poikkeustoimivalta annetaan kunnille nimenomaan sellaisessa päätöstyypissä, jossa kuntien tähänastisten päätösten pysyvyys on ollut kaikkein heikointa. Maankäyttö- ja rakennuslain seurantatyöryhmän raportissa todetaan myöskin, että rantakaavoja koskevien kuntien päätösten pysyvyys on ollut heikompi kuin missään muussa kaavamuodossa. Tässä keskustelussa on myöskin tuotu esille, että silloin kun myönteisistä poikkeuslupapäätöksistä on valitettu, kuntien tekemistä päätöksistä valitukset ovat menestyneet kahdessa kolmesta tapauksesta eli 65 prosentissa, kun taas ely-keskuksen päätöksiin kohdistuneissa valituksissa joka yhdennessätoista eli 9 prosentissa valitus on menestynyt. Pidän tätä periaatteellisesti ongelmallisena, että päätetään siirtää poikkeustoimivaltaa asiassa, jossa tähänastinen kokemus ei ole se, että paikallistasolla olisi — en tiedä, onko siinä nyt kysymys enemmän tahdosta vai taidosta, mutta kuitenkin niiden yhdistelmästä — tätä läheskään aina riittävästi, jotta päätökset olisivat lakien mukaisia.

16.23 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Jo aiemmin sanoin, mutta toistan nyt uudelleen edustaja Hassille sen, että kyse näissä 65 prosentissa hyväksytyistä valituksista on siitä, että vain osasta päätöksiä valitetaan. Eli suurin osa päätöksistä jää voimaan semmoisenaan. Se on olennainen ero siihen nähden, että 65 prosenttia valituksista hyväksytään. Kaikista ei todellakaan valiteta. Ja nyt sitten, kun tämä uusi valitussysteemi lähtee liikkeelle, näemme sen, mitä tämä tulee käytännössä olemaan. En usko, että tämä tulee olemaan mitenkään valtavan iso ongelma tässä asiassa.

Sitten edustaja Myller toi hyvin esille yhden asian tästä esityksestä eli sen, että tämä lähelle rantaa rakentaminen ja muutkin poikkeuslupa-asiat tulisi ensisijaisesti ratkaista kaavoitusasioilla, kuten onkin olemassa. Mutta kun huomattava osa maaseudulla poikkeusluvalla rakentamisesta on sellaisissa kohteissa, mihin ei ikinä, kuuna päivänä, todellisuudessa kaavaa ole järkevää alkaa edes tekemään, niin tuon esille sen, voisiko siinä käydä niin, että jos vängällä aletaan kaavaa tekemään vaikka johonkin rantarakentamiskohteeseen, sen jälkeen siinä useampi henkilö heräisi miettimään, että minullakin olisi mahdollisuus rakentaa tähän joku rantarakennus, ja tällaisia asioita. Eli tässä, että voidaan kunnissa myöntää poikkeusluvut, voidaan todellakin vähentää sitä turhaa byrokratiaa sillä, ettei tehdä turhia, tyhjämpäiväisiä kaavoja, vaan voidaan keskittyä vain näihin olennaisiin asioihin. Ja onhan todellakin pelko siitä, että jos tehdään liikaa kaavoja, niin sen jälkeen se voi jopa lisätä painetta rakentamiselle.

Eli lopuksi vielä kiitos tästä hyvästä esityksestä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Lakialoite laiksi perusopetuslain 32 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 5/2016 vp Mikko Kärnä kesk ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Keskustelu

16.25 **Mikko Kärnä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuon tässä terveisiä Lokan kylältä Tanja Pyhäjärveltä, joka kirjoitti minulle eilen näin: "32 000 kilometriä. Sitä lukuvuosi tarkoittaa 7-vuotiaalle lapselleni, 32 000 kilometriä vuodessa taksin kyydissä istumista. Miten on mahdollista, että vaadimme lasten jaksavan pidempiä koulumatkoja kuin aikuisten työmatkat? Missä ovat koulutuksen osalta uudet toimintatavat, kehittyvät ja eteenpäin vievät ratkaisut? Valtion kaltaisen koneiston on haastavaa olla ketterä. Joskus kuitenkin pienillä muutoksilla voi olla suurempiakin tai uutta luovia vaikutuksia. Toivottavasti tämä lakialoite olisi juuri sellainen pieni muutos, jonka myötä tapahtuisi kehitystä ja ratkaisuja saavutettaisiin yhdessä yrittämällä. Kohtuullinen koulumatka, sitä minä pyydän lasten hyvinvoinnin tähden."

Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteessani ehdotetaan, että oppilaan koulumatka saisi olla korkeintaan 160 kilometriä päivässä ja kestää odotuksineen enintään 2,5 tuntia. Mikäli oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saisi koulumatka kestää enintään 3 tuntia. Lapsen huoltaja voisi kuitenkin sopia myös toisin.

Nykyisessä laissa ei määritellä selkeää kilometrirajaa oppilaan koulumatkalle vaan ainoastaan aikarajoite. Tämä aikarajoite on erittäin epämääräinen, ja matka-ajat vaihtelevat usein keliolosuhteiden mukaisesti. Huonolla ajokelillä koulumatkat voivat siten venyä kohtuuttoman pitkiksi. Tämän kilometrirajan lisääminen perusopetuslakiin toisi lapsille ja lasten huoltajille varmuutta siitä, että koulumatkoista ei muodostu täysin kohtuuttomia.

Nykyinen laki ja sen tulkinta ovat johtaneet ongelmiin ja ristiriitoihin esimerkiksi juuri tuolla Lokan kylällä, jossa lasten koulumatkaksi Sodankylään on muodostumassa noin 85 kilometriä suuntaansa. Perheiden oltua yhteydessä oikeusasiamieheen tämäkin on todennut ja lausunut, että ainoa mahdollisuus näiden tulkinnanvaraisuuksien poistamiseen on lisätä tähän lakiin selkeä kilometrirajoite.

Tämän kilometrirajan asettamisen puolesta puhuu myös aikuisille asetettu 80 kilometrin työssäkäyntialue, jonka puitteissa velvoitamme esimerkiksi työttömän työnhakijan vastaanottamaan työtä työttömyysetuuksien edellytyksenä. On täysin kohtuutonta, että esikoulukäisen lapsen koulumatka saisi olla tätä pidempi. Mikäli koulupäivät venyvät kohtuuttoman pitkiksi, vaikuttaa se suoraan lasten opiskelumotivaatioon ja jaksamiseen sekä vaikeuttaa esimerkiksi lasten harrastustoimintaa. Lasten huoltajille on kuitenkin jätettävä mahdollisuus sopia viranomaisen kanssa myös pidemmästä koulumatkasta, mutta sellaista ei voitaisi lapselle asettaa ilman huoltajan suostumusta.

On myös täysin selvää, että yhden lapsen takia ei varmaankaan ole tarkoituksenmukaista ryhtyä perustamaan uusia kouluja. Sen sijaan meidän on otettava käyttöön uusia menetelmiä ja uusia tapoja, ei siirrellä sitä lasta edestakaisin vaan tuotava se opetus sitten lapselle sinne kotiin. Näin tapahtuu jo nykyisellään tietyillä paikkakunnilla Lapissa, esimerkiksi Sallassa, jossa on todettu, että koska ei kyetä täyttämään tätä aikarajoitetta, lapset opiskelevat suuren osan ajastaan kotona etäopetuksen keinoin ja välillä käyvät sitten lähipäivinä koulussa, ja tämä on myös sitten huoltajien kannalta ollut erinomainen ja hyvä ratkaisu.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä puheeni lopussa kiittää kaikkia niitä 118:aa kansanedustajaa tämän lakialoitteeni allekirjoittamisesta. Toivon todella, että asia saa arvonsa ja nopean käsittelyn sivistysvaliokunnassa aivan lasten oikeuksien takia. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

16.29 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Käsittelyssämme on tänään päivän päätteeksi kansanedustaja Mikko Kärnän ynnä muiden tekemä lakialoite perusopetuslain 32 §:n muuttamisesta. Tämä lakialoite perusopetuslain muuttamisesta koskee verratenkin pientä joukkoa pieniä suomalaisia, meidän koululaisiamme, mutta siitä huolimatta pidän sitä erittäin hyvänä. Voisi sanoa, että se on kohtuuden ajattelua ja varmasti ihan oikeudenmukaisuusajatteluakin, että niille lapsille, jotka asuvat sellaisilla alueilla, joilla meillä alkavat olla koulutuksen peruspalvelut aika kaukana, järjestettäisiin koulumatkat inhimillisellä kilometrimäärällä ja inhimillisillä aikamäärillä. Pidän tässä lakialoitteessa esitettyjä tarkennuksia aikarajoihin ja esitettyjä kilometrimääriä hyvin perusteltuina, ja siksi olenkin itsekin allekirjoittanut tämän lakialoitteen, olen yksi niistä 118:sta.

Mutta, arvoisa puhemies, kysymyksessä on lakialoite, kansanedustajien tekemä lakialoite. Voimme katsoa omasta perustuslaistamme, valtiosäännöstämme, ja varmasti ihan koulun oppitunneiltakin on jo tuttua se, että Suomessa lakeja voidaan säätää joko hallituksen esityksellä tai kansanedustajan tai kansanedustajien tekemällä lakialoitteella. Nyt sitten meidän järjestelmään on tuotu uusi tapa tuoda lakeja, rakentaa lakeja, se on tämmöinen kansalaisaloite. Tällä hetkellä meillä on sellainen tilanne, että 50 000 suomalaisella allekirjoituksella me voimme saada tänne eduskunnan käsittelyyn kansalaisaloitteita. Niitä ei mitenkään etukäteen tarkisteta, niitten perustelujen ei tarvitse olla kummoisia, ja ne liikkuvat hyvin laajalla skaalalla. Meillä on ollut kansalaisaloitteita isoista arvokysymyksistä, avio-oliittolain muuttamisesta, jota voidaan pitää ihan perusteltuna, sitten tämmöisiin pienempiin, sanoisin, aika tavanomaisiin, poliittisiin kysymyksiin liittyviä, niin kuin nollatuntisiin työsopimuksiin tai pieniin synnytyssairaaloihin, ja tuntuu, että näitä kansalaisaloitteita nousee kuin sienä sateella.

Arvoisa puhemies! Tein tuossa pienen laskutoimituksen. 118 kansanedustajaa on allekirjoittanut tämän edustaja Kärnän laatiman lakialoitteen. Keskimäärin, oman arvioni mukaan, mitä olen politiikkaa seurannut, noin 5 000 ääntä tarvitaan Suomessa siihen, että pääsee eduskuntaan kansanedustajaksi. Toki on sitten niitä haravia, jotka vetävät yli 10 000, pääsee jostakin 2 000:llakin — tunnemme tämän d'Hondtin menetelmän — mutta ehkä noin 5 000 on se keskimääräinen. Laskin tuossa, että nämä 118 kansanedustajaa, jotka ovat tämän lakialoitteen allekirjoittaneet, edustavat noin 590 000:ta suomalaista. Ja, arvoisa puhemies, minusta on varsin omituista ja erikoista, ihan meidän demokratian ja parlamentarismien kannalta, että 50 000:lla netissä verkkopankkitunnuksella tehdyllä allekirjoituksella hyvinkin sekaviin kansalaisaloitteisiin saadaan aikaan eduskunnassa prosessi, jossa nämä kansalaisaloitteet jumpataan läpi valiokunnista, aina tehdään huolelliset mietinnöt, sinne mietintöihin tulee useita vastalauseitakin, ja vielä salissakin on paljon edustajia keskustelemassa niistä kansalaisaloitteista. Minusta kyllä on jonkun verran vääristynyt tämä meidän järjestelmä. Uutena edustajana se ei niin tuttu vielä ole, mutta meillähän on täällä olemassa sellainen tapa, että yli 100 edustajan allekirjoittama lakialoite saa nopeamman ja huolellisemman käsittelyn, ja todellakin toivon, että kun 118 kansan valitsemaa meidän ylintä vallankäyttäjää on tämän lakialoitteen allekirjoittanut, niin se saa todella nopean ja huolellisen käsittelyn, sillä tuntuu oudolta, jos nämä, kun on tämmöisiä huolellisia lakialoitteita, erittäin hyvin perusteltuja — kiitän siitä edustaja Kärnä — haudataan johonkin valiokunnan perukoille ja sitten nämä tämmöiset virheellisillä perusteluilla tehdyt kansalaisaloitteet saavat paremman käsittelyn, pidän sitä hyvin outona.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Tahdonkin tässä lähete keskustelussa lähettää sivistysvaliokunnalle sen viestin, että toivon, että tämä otetaan nopeaan käsittelyyn ja tämä saa vähintään yhtä vakavan käsittelyn ja yhtä vakavan tarkastelun kuin nämä kansalaisaloitteemme.

16.34 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on käyty paljon keskustelua suomalaisesta koulutusjärjestelmästä, ja yksi suomalaisen koulutusjärjestelmän hyviä puolia on lapsien ilmainen koulukuljetus. Mutta on aivan oikein, että edustaja Kärnän tekemä aloite, jonka itsekin olen allekirjoittanut, on otettu tässä käsittelyyn. Toivon myös itse sille valiokunnassa asiallista ja hyvää käsittelyä. Toivon myös lakiesityksen läpimenoa, sillä on täysin perusteltua, että lapsien koulupäivän pituutta ja koulumatkan pituutta rajataan hiukan tarkemmin kuin nykyinen laki edellyttää. Tämä vertaus aikuisten työssäkäyntialueeseen on erittäin hyvin perusteltu ja hyvä lähtökohta siinä.

Kaiken kaikkiaan suomalainen koulukuljetusjärjestelmä on kuitenkin lapsille hyvä, ja tärkeää siinä on myös turvallinen koulumatka nuorille koululaisille. Itselläni on yli 20 vuoden kokemus koulukuljetuksista. Täällä Etelä-Suomessahan tämmöinen pitkä etäisyys, kilometreihin perustuva, ei ole se ongelmakysymys, mutta tämä tuntirajoitus myös täällä Etelä-Suomen kunnissa jo joillakin alueilla paukkuu yli. Siihenkin on hyvä saada rajoitus, koska koulupäivän pituus on nuorelle koululaiselle se oleellinen asia.

Sitten haluan vielä ottaa kantaa tähän edustaja Kurvisen näkemykseen kansalaisaloitteista ja niiden merkityksestä. Allekirjoitan täysin sen, että jos 50 000 allekirjoituksella saa laajemman käsittelyn kuin tämä, minkä edustaja Kurvinen arvioi edustavan 590 000:ta äänestäjää, niin tässä on selvä epäkohta. Toivonkin myös siitä keskustelua tässä yhteydessä.

16.36 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Aloitteessa todetaan, että oppilaan koulumatka saisi olla korkeintaan 160 kilometriä päivässä ja kestää odotuksineen enintään 2,5 tuntia päivässä ja 13 vuotta täyttäneen oppilaan koulumatka saisi kestää enintään 3 tuntia päivässä. Kannatan tätä edustaja Kärnän aloitetta. Meillä Itä-Suomessa on samanlaisia ongelmia kuin Lapissa ja myös muualla Suomessa. Edustamani Saimaan alue on kauttaaltaan asuttua, mutta järvien vuoksi matkat ovat pitkiä. Liian monen lapsen koulupäivä venyy tämän vuoksi liian pitkäksi, ja koska kouluja on lakkautettu ja keskitetty, tilanne on tällä hetkellä lapsen kannalta huono. Myöskään koulukyyteihin ei ole resursoitu riittävästi eikä reittejä mietitty lapsen kannalta järkevästi.

Yhä useammat lapset siis istuvat tuntikausia taksissa tai linja-autossa aamuin illoin. Myös koulukyydin odottamiseen kuluu aikaa. Koulupäivien venyminen kuljetusten takia ylipitkiksi vaikuttaa monella tavalla lapsen ja myös koko perheen arkeen. Se vähentää muun muassa lapsen kykyä ja halua oppia, kun lapsi on valmiiksi kouluun tullessaan väsynyt matkasta. Lisäksi moni lapsi voi autossa pahoin. Lapsen koko koulupäivä menee pilalle, kun taksi tai bussi kiertelee ja kaartelee kaikki pikkutiet. 15 minuutin suora matka voi muuttua 1,5 tunnin istumiseksi, kun kyydeissä säästetään ja kaikki lapset kuljetetaan samalla taksilla. Opettajat huomauttavat myös siitä, että koulut eivät pysty tarjoamaan koulutusoppilaille tukiopetusta. Myös koulujen kerhoihin osallistuminen on näille oppilaille lähes mahdotonta.

Täällä eduskunnassakin on kiinnitetty paljon huomiota liikkumattomuuden epäterveellisiin vaikutuksiin. Ei ole lapsenkaan terveydelle hyväksi istua tuntikausia autossa liikkumattomana. Koulumatkaan kuluva pitkä aika merkitsee sitä, että lapsi ei ole ulkona leikkimässä ja liikkumassa. Liikunta on parasta ennalta ehkäisevää terveydenhoitoa, joten lii-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

kuntavaikutus pitää ottaa huomioon kaikessa päätöksenteossa, ja toivon, että erityisesti tässä lakialoitteessa. Liikkumattomuuden merkitys vain pahenee, kun koulumatkoihin kuluva pitkä aika hankaloittaa lapsen harrastamista myös koulupäivän jälkeen. Ilta-aikaa jää vain vähän, eikä harrastuksiin välttämättä ehdi eikä jaksakaan pitkän koulupäivän takia.

Aikuisille on asetettu 80 kilometrin työssäkäyntialue, jonka puitteissa työnhakija on velvoitettu vastaanottamaan työtä. Mielestäni lapsillakin tulee olla oikeus kohtuullisen pituisiin koulumatkoihin, ja toivon tälle aloitteelle myönteistä käsittelyä täällä eduskunnassa ja valiokunnissa.

16.40 Katja Taimela sd (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erittäin kannatettava lakialoite, ja kun se vielä keräsi toisissaan yli 100 kansanedustajan nimen, tarkalleen 118 kansanedustajan nimen, niin pitää onnitella edustaja Kärnä ensimmäisen kauden kansanedustajana.

Suomi on todellakin harvaan asuttu maa, ja huoli lastemme koulumatkojen pituudesta ei todellakaan ole turha. Me olemme varmaan joka ikisessä puolueessa huolissamme siitä, että lapsia karrätään tosi pitkiä matkoja busseilla ja pikkutakseilla, niin että ne koulupäivät venyvät matkoineen tosi tosi pitkiksi.

Edustajakollega Kärnä totesi minun mielestäni todella hyvin sen, että aikuisilla on nykyään enintään 80 kilometrin työssäkäyntialue velvoitteena työn vastaanottamiseen ja nämä lasten nykyiset koulumatkat kestoineen ja kilometreineen ovat aivan jotain muuta. Joku voisi väittää, että tämä on huono vertaus, mutta itse pidin siitä vertauksesta.

Edustaja Kurvinen totesi omassa puheenvuorossaan realistisena edustajana, että tämä lakialoite toteutuessaan koskee suhteellisen pientä osaa lapsia. Tuo on totta. Minä olen itsekin sitä mieltä. Mutta kuten edellisissäkin keskusteluissa tänään tässä salissa olimme huolissamme kaikki puolueet siitä, että ihmisten ja perheiden pitää saada asua siellä, missä he itse haluavat, niin sinänsä meidän kaikkien tehtävä tässä päätöksenteossa on ratkaista niitä ongelmia, jotta koko Suomi pysyy asuttuna ja joka puolella pystyvät myös perheet asumaan niin, että lapsilla nämä koulumatkat ovat säällisiä ja ne pystytään hoitamaan niin, että ne eivät rasita liikaa näitä meidän pieniä koululaisiamme.

Tämä aloite on varsin kannatettava, ja minä haluan tässä keskustelussa myös tukea edustajakollega Kurvista siinä — jälleen kerran toinen hyvä vertaus keskustakollegalta — kun vertasit tätä kansalaisaloitenäkökulmaan. Nehän saavat valtavan mediahuomion, ja niistä keskustellaan täällä hyvin laajasti, ja on väkeä paikalla enemmän kuin tänään tässä keskustelussa. Medianäkyvyys on todellakin taattu. Mikä on näitten edustajien lakialoitteiden medianäkyvyys?

16.43 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Itsekin halusin tulla tänne saliin tukemaan edustaja Kärnä oivallista lakialoitetta, minkä itsekin olen allekirjoittanut. Ehkä nämä ovat niitä pieniä hetkiä, kun täällä sopivasti myös yli hallitus—oppositio-rajojen tehdään hyvää lainsäädäntötyötä, ja toivon todella, että tämä lakialoite nyt myös edistyy valiokunnassa ja tulee sitä kautta uudestaan saliin ja päättyy sitten lainsäädännöksi.

Olisi ihan hyvä, että myös vielä hieman laajempi joukko olisi tästä keskustelemassa, koska se toisi vähän perspektiiviä tähän, kun tuntuu, että kun täällä Ruuhka-Suomessa koulumatka pitenee 800 metriä tai 8 kilometriä, niin sitä pidetään jotenkin varsin epäoikeudenmukaisena eikä voida millään ymmärtää, että näin voitaisiin tehdä. Kun todella mennään sinne harvaan asutulle seudulle, missä tällä hetkellä todella moni lapsi joutuu aivan tolkut-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

toman pitkän matkan istumaan autossa päästäkseen kouluun, niin tämä tuo kyllä siihen paljon paremman mittarin, mitä se koulumatka voi olla, kuin tämä nykyinen aikamääre.

Toisaalta tämä myös pakottaa kehittämään näitä uusia opettamisen muotoja, mihin myös edustaja Kärnä viittasi. Toivoisin kyllä, että kun tämä koulutuksen digitalisaatio on myös näitä hallituksen kärkihankkeita, niin haettaisiin myös uusia keinoja, millä myös sitä etäopetusta pystyttäisiin paremmin antamaan, ja sillä tavalla mahdollistettaisiin se, että mikäli edelleen on sellaisia perheitä, jotka asuvat valtavan pitkän matkan päässä koulusta, niin sitä opetusta voitaisiin osittain paljon paremmin antaa siellä kotona ja sitten ehkä tällaisilla lähipäivillä tuoda kouluun. Tätä kautta kuitenkin varmistettaisiin se, että jokainen lapsi riippumatta asuinpaikastaan saa laadukkaan opetuksen.

Näillä sanoillani haluan kyllä lämpimästi tukea tätä aloitetta, ja toivoisi, niin kuin tässä moni muukin edustaja on toivonut, että tällaisestakin asiasta, missä kansanedustaja on saanut yli 100 kansanedustajakollegaa allekirjoittamaan aloitteen, keskusteltaisiin hieman enemmän myös julkisuudessa kuin joistain kansalaisaloitteista, missä ei kyllä aina ole ihan sitä järjenkään häivää.

16.45 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Kouluverkosta huolehtiminen ja koulumatkoista ja koulukuljetuksista päättäminen kuuluvat opetuksen järjestäjän päätös- ja harkintavaltaan. Koulumatkojen pituuteen vaikuttavat osaltaan kuntien kouluverkkoa koskevat päätökset. Kouluverkon harventaminen johtaa yleensä koulumatkojen pidentymiseen, minkä vuoksi kuntien on tarpeen määritellä ne kuljetustarpeet ja suunnitella kuljetukset siten, että koulumatkoihin käytettävä aika jäisi mahdollisimman lyhyeksi.

Koulumatka-aikaan vaikuttavat koulumatkojen pituuden ohella myös kuljetusjärjestelyt ja koulujen työjärjestyksetkin. Joissakin tapauksissa siihen voivat vaikuttaa myös oppilaan oppiainevalinnat sekä esimerkiksi oppilaan huoltajan tekemät kouluvalintaratkaisut, mikäli sellainen on mahdollista. Koulukuljetuksen tulisi olla koulunkäyntiä tukevaa, ja kuljetus ei saisi muodostua kynnyskysymykseksi, kun koulumotivaatiota mietitään. Hyvin suunnitellut ja toimivat kuljetukset ovat yksi sujuvan ja joustavan arjen perusta.

Laissa säädetty enimmäisaika sisältää varsinaisen matkan lisäksi mahdollisen odotusajan. Jos oppilaan koulumatkaa ei voida järjestää säädetyn aikarajan mukaisesti, on oppilaalla oikeus maksuttomaan majoitukseen ja täysihoidon. Tämän ei tietenkään pidä olla ensisijainen ratkaisu.

Kun itse pohdin tämän lakialoitteen kilometrirajoituksen ja matka-ajan suhdetta, ajatukset väistämättä menivät sinne omaan peruskouluu-aikaan ja omiin kokemuksiini peruskoulun yläluokilta koulumajoituksesta. Etäisyys Kuusamon taajamassa sijaitsevaan kouluun oli vain 56 kilometriä, mutta linja-autokuljetuksen kuljetusreittien vuoksi matka-ajasta tuli kohtuuton. Kotikyläni nykyisen peruskoululaisen ei tarvitse olla väliaikaismajoituksessa, vaan hän saa päivän toisen matkan linja-autoa nopeammalla, suoralla taksikyydityksellä. Koulumatka hänellä on 68 kilometriä. Lakialoitteen 160 kilometrin raja ei tuo muutosta nykyiseen tilanteeseen yhdellekään kuntamme peruskoululaiselle.

Arvoisa rouva puhemies! Lakisääteisten koulukuljetusten toteutumista ja koulutuksen saavutettavuutta on arvioitu säännöllisesti peruspalvelujen arvioinnin yhteydessä. Viimeisten vuosikymmenten aikana Pohjois-Suomessa tapahtunut kouluverkon harventuminen näyttää nyt laantuneen. Lukuvuonna 2013—14 Lapissa oli 18 oppilasta, joilla jonakin koulupäivänä koulumatkan aikarajoitus ylittyi, yhdellä oppilaalla se ylittyi joka ainut kou-

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

lupäivä. Paria vuotta aikaisemmin Suomessa oli 80 oppilasta, joilla tämä koulumatkan aikarajoitus ylittyi.

Peruskoulu on lapselle lähipalvelu. 50-luvulla rakennettiin koulut 10—15 kilometrin etäisyydelle toisistaan, koska kouluun kuljettiin jalkaisin ja meillä joskus jopa veneellä. Koulumatka saattoi olla nykykäsityksen mukaan erittäin rasittava ja kestää useita tunteja päivittäin. Nykyperuskoululainen on oikeutettu kuljetukseen yli 5 kilometrin pituisilla matkoilla. Käsitys lähikoulusta, tästä lapsen lähipalvelusta, kuitenkin vaihtelee eri olosuhteissa.

Minulla liittyy tehtyyn 160 kilometrin ehdotukseen myös huoli. Tulisiko tästä etäisyydestä tietynlainen kriteeri lapsen lähipalvelulle — kriteeri, joka hiljalleen alkaisi ohjata kuntia kouluverkkoratkaisuissa ja venyttäisi niitä negatiiviseen suuntaan? Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen ja laadukkaaseen lähikouluun, mutta kuinka turvataan laadukas, turvallinen ja yhdenvertainen koulutus koko maan alueella? Digitalisaation avulla varmasti saadaan joitakin ratkaisuja, mutta lapsen oikeutta koulukavereiden kanssa oppimiseen ja vuorovaikutukseen kasvokkain se ei missään tapauksessa korvaa.

Minä kiitan lämpimästi edustaja Kärnä, että hän tällä lakialoitteellaan nostaa peruskoululaisen koulumatka-oikeuden ja myöskin perusopetuksen lähipalveluna yhteiseen keskusteluun. Ja todellakin toivon, että tämä näkyisi myös julkisessa keskustelussa. — Kiitos.

16.50 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Parviainen otti oivallisesti keskusteluun myös tämän lähipalvelun määritelmän. Uskon, että tässä tulevassa ja syntyvässä aluehallintouudistuksessa myös tähän joudutaan ottamaan kantaa, mikä on lähipalvelua, ja toivottavasti myös tämä lasten koulumatka-asia siinä on asiaan vaikuttava tekijä.

Haluan kuitenkin korostaa myös tässä koulukuljetuksessa sitä, että joissakin tapauksissa kuitenkin on lapsia, joille koulukuljetukset ovat välttämättömiä, ja kun ne ovat turvallisia, niin ne lapset osittain nauttivatkin siitä koulumatkasta, se ei ole aina sille nuorelle, pienelle koululaiselle pelkästään rasite. He oppivat siinä myös liikennesääntöjä, liikennekulttuuria, tietenkin mikäli kuljettaja on asiallinen ja hoitaa sen asian. Siinä puolen tunnin ja tunnin aikana — kokemuksesta tiedän — käydään monta mielenkiintoista keskustelua sen kuljetettavan lapsen kanssa, ja sellainen kanssakäyminen aikuisen kanssa on myös sellainen sosiaalinen tapahtuma sille lapselle, se ei ole missään nimessä aina sellainen negatiivinen. Mutta kaikki nämä esille nostetut huolet, pitkät koulupäivät, mitä rasitteita se antaa lapselle, ovat täysin aiheellisia, ja niihin on syytä kiinnittää huomiota.

Täällä kannettiin huolta myös siitä, että lapset eivät liiku sinä aikana. No, aika moni lapsi tänä päivänä koulupäivän päätteeksi menee kyllä tietokoneen äärelle ja kotiin istumaan, — jos olisikin sitä perinteistä puussa kiipeilyä ja pesäpallon peluuta koulupäivän jälkeen, niin se olisi toki hyvä liikunnan kannalta.

Mutta haluan nostaa myös näitä asioita esille, että se koulukyyti on myös sille lapselle aika usein sellainen miellyttävä kokemuskin.

16.52 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia vielä, edustajakollegoiden puheet kyllä lämmittävät mieltä, ja on hienoa saada tällaista tukea ensimmäiselle lakialoitteelle, jonka on valmistellut ja tehnyt. Tässä on tullut keskusteluun hyviä näkökulmia, ja uskon kyllä, että mikäli nyt sivistysvaliokunta asian käsiteltäväkseen ottaa, niin nämä tulevat sitten huomioiduiksi.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Toivon todella, kuten tässä jo todettiin, että tämä olisi nyt yksi sellainen pieni asia, jossa voidaan nimenomaan tätä yhteistyötä tehdä yli hallitus—oppositio-rajojen ja viedä yhdes-
sä tällaista tärkeää lasten asemaa edistävää lakiesitystä eteenpäin.

Erityisen mukavaa on kyllä päättää päivä tällaisiin sanoihin kohtalaisen kiihkeänkin de-
batoinnin jälkeen, mitä tänään muissa asioissa käytiin.

16.53 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Vielä tähän keskusteluun sellainen li-
säys, että kun näistä kuljetuksista puhutaan, on syytä pitää selkeänä mielessä se, että nämä
koulukuljetukset ovat osa lapsen koulupäivää ja niitten laadusta ja turvallisuudesta on pi-
dettävä kiinni kaikissa olosuhteissa. Ja nykyään kun näitä palveluja kilpailutetaan, niin täs-
säkään asiassa ei saataisi mennä se raha edellä, vain se rahankiilto silmissä, että kuinka pal-
jon kunta voi säästää kilpailuttamalla, vaan niiden laatukriteereiden on erityisesti lapsia
kuljetettaessa oltava ykköskriteereinä ja on pidettävä huoli siitä, että näitten kuljetusyrityk-
sen, taksifirmojen ja bussifirmojen, kaikki asiat ovat kunnossa ja kuljettajat ovat asianmu-
kaisia, kaikki koulutukset käyneitä sekä että kuljetusyritykset huolehtivat siitä, että makse-
taan työehtosopimusten mukaiset palkat. Ja myöskin perheille on tärkeää tietää se, että lap-
si on turvallisessa kyydissä. Esimerkiksi asia, mikä on noussut esille, on se, että perheille
on hieman epäselvää, tarkistaako kunta, että kuljettajilla on muun muassa rikosrekisteriote
annettuna, että ei mitään tällaisia lasten kanssa työskenteleviltä vaadittavia papereita puu-
tu. Elikkä pitäisin tärkeänä sitä, että kuljetusten laadusta pidetään kiinni.

16.55 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Pakkasen puheenvuoro kirvoit-
ti pyytämään tämän pienen kommentin.

Totta tosiaan, koulukuljettaja on se kasvattaja, joka useinkin viettää lapsen kanssa ken-
ties pisimmän ajan, mitä yksittäinen aikuinen siellä kouluyhteisössä. Tein kerran koulukul-
jetuskoulutusta varten tämmöisen aikuiskontaktien kartan ja laskelman yhtä luokkaa var-
ten. Siinä luokassa sattui olemaan useampia pitkän matkan koulukuljetuksessa olevia lap-
sia, ja heillä ylivoimaisesti pisin aika vietettiin koulukuljettajan kanssa pienessä ryhmässä:
kolme lasta ja koulukuljettaja. Siinä kyllä sitten tulee tämä kasvattajan rooli. Eli hyvä kou-
lukuljettaja on kullanarvoinen asia kouluyhteisössä.

16.56 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Juuri näin kuin edustaja Parvi-
ainen tuossa sanoi: hyvä kuljettaja on sille kuljetusyrityksellekin tärkeä ja kullanarvoinen
henkilö.

Edustaja Taavitsainen otti tärkeän asian esille — kuinka kuljettajien taustat selvitetään
— ja tänä päivänä ainakin niissä kunnissa, joissa tarjouskilpailu käydään koulukuljetuksis-
ta, joutuu yrittäjä kirjoittamaan tarjouksen yhteyteen käytettävät kuljettajat, heidän henki-
lötietonsa. Ja heidän rikosrekisterinsä selvitetään, on työnantajan velvollisuus selvittää se.
Toisaalta kunnan tehtävä on myös sitten selvittää, onko kaikki asianmukaisesti. Kyllä näis-
sä osissa tällä hetkellä lainsäädäntö on kohdallaan, ja voin sanoa, että ehkä yksi tarkimmin
vartioitu henkilöstö tänä päivänä on pienten lasten koulukuljettajat, ja se on kyllä ihan pe-
rusteltua, siihen on ihan syytä. Ei siinä ole epäilystäkään, näin pitää toimiakin, mutta kyllä
tämä asia on nykyisessä laissa jo kunnossa. Hankintalaki edellyttää tämäntyyppisiin asioi-
hin puuttumista.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 17/2016 vp

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuosilomalain, merimiesten vuosilomalain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2015 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.3.2016 pidettävään täysistuntoon.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 3.3.2016 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola